N. 116 8° p 963

Kansanvalistus-seuran toimituksia. 116.

27 vuosikerta. 2 vihko.

Ruoan-valmistuksen perusteita

ja

ruoansulatus.

Kirjoittanut

Konr. Relander.

N:o 116.

Helsingissä, 1901.

Ruoan-valmistuksen perusteita

ja

ruoansulatus.

Kirjoittanut

Konr. Relander.

Helsingissä,
Osakeyhtiö Lilius & Hertzberg, 1901.

Ruoan-valmistuksen perusteita ja ruoansulatus.

Työtä tehdessä kuluvat työaseet, mutta kuluneet osat eivät katoa tyhjään, ne ainoastaan vaihtavat muotoaan, esiintyen suoritetun työn tuloksena. Itse työase käy kuitenkin kulumisen kautta vähitellen kelpaamattomaksi tarkoitukseensa, ell'ei kuluneita osia voida tavalla tahi toisella korvata.

Elämän toiminnan työaseina kuluvat ihmisen ruumiin eri osatkin. Tätäkin kulumista täytyy alituiseen korvata, muuten pysähtyy ruumiin koneisto ennen pitkää ja ihminen kuolee.

Ruumiin eri osien (elimien) työkuntoisuus riippuu vielä siitäkin, että ruumiin sisällinen lämpö pysyy tasapainossa, noin 37 asteen vaiheille. Tätä tasapainoa on meitä ympäröivä ilma alituiseen häiritsemässä. Ruumiin lämpöä kylmempi ulkoilma riistää ruumiilta lämpöä ja tämäkin lämpömäärä on korvattava, muuten jähmettyisivät ruumiin elimet ja kuolema seuraisi tässäkin tapauksessa.

Korvatakseen elimien kulumista ja tyydyttääkseen ruumiinsa lämmöntarvetta täytyy ihmisen nauttia ravintoa eli syödä.

Ruoasta saa ihminen niitä ravintoaineita, joita ruumis tarvitsee elimien uudistamiseksi, ja niissä löytyy

se lämpö sidottuna, joka wapautuneena woi antaa ruumiille sitä lämpöä, minkä se tarwitsee.

Ruoka-aineissa sidottu lämpö on taas alkuaan kotoisin auringosta, ja auringon lämmön sitomista toimittawat kaswit.

Kaswit walmistawat nimittäin auringon säteitten awulla maassa löytywistä aineksista niitä kemiallisia yhdistyksiä, jotka owat määrätyt eläinkunnalle yleensä ja ihmisellekin rawinnoksi. Eli, toisin sanoin, auringon säteiden lämpö ja kemiallinen woima sidotaan kaswien elintoiminnan kautta ja rawinnoksi käytetyissä kaswiosissa sidotut woimat wapautuwat taas ihmisen ruumiissa, ruumiin elintoiminnan kautta, eläwäksi eli waikuttawaksi woimaksi, lämmöksi taikka työksi.

Ruumiin eri osien taukoamaton kuluminen eli osittainen kuoleutuminen ja samassa tapahtuwa uudistuminen ynnä lämmön wapautuminen kutsutaan **aineenwaihdoksi.** Aineenwaihto ei itse olennossaan ole muuta kuin se mikä jokapäiwäisessä puheessa sanotaan **palamiseksi.** Kun puut takassa palawat wapautuu lämpöä ja syntyy palamisen jätteinä hiilihappoa, wesikaasua ja tuhkaa. Pääasiassa käy samoin elimien kuluessakin ja rawintoaineiden muuttuessa ruumiin sisässä. Erotus on wain siinä, että puut takassa palawat liekillä ja ruumiin sisässä tapahtuwa palo ei synnytä liekeä.

Mutta puukin woi palaa liekittä. Puun lahoaminen esim. ei ole muuta kuin palamista, waikka hidasta palamista, samoin kuin rawintoaineiden ja elimien muuttuminen ja kuluminen ruumiissa on hidasta palamista. Liekki näet syntyy ainoastaan silloin kun palaminen on raju, eikä silloin kun se tapahtuu werkalleen. Lämpöä wapautuu kummassakin tapauksessa.

Ja aineiden palaminen taas, tapahtukoon se hitaasti tahi rajusti, ei ole muuta kuin ympärillämme

ilmassa olewan happikaasun *) yhtymistä palawaan ainee-seen. Tätä yhtymistä kutsutaan myös **hapettumiseksi.**

Hapettuminen on tawallisimpia luonnonilmiöitä. Rau-dan ruostuminen esim. on hapettumista.

Hapella on nimittäin suuri taipumus yhtyä muihin aineisiin, ja silloin kun tällainen yhtyminen tapahtuu, ha-joaa aine siten että syntyy uusia kemiallisia yhdistyksiä ja lämpöä wapautuu.

Eläimellisten ja kaswiaineiden ruumiin sisässä tapah-tuwan happeutumisen eli palamisen lopputuloksena syntyy, kuten puittenkin palamisesta, jätteitä eli kuona-aineita, nimittäin hiilihappoa ja wettä ynnä sen lisäksi wirtsahap-poa ja joukko muitakin ruumiille myrkyllisiä aineyhdistyk-siä, jotka wastaawat puun täydellisemmässä palamisessa syntywän tuhkan.

Hapettuminen ruumiissa tapahtuu kaikkialla kudoksien pienimpien alku-osien eli n. s. solujen sisässä. Ja weri se on, joka kulettaa soluihin sekä hapen keuhkoista — jonne se tulee ilmasta hengityksen kautta — että polttoaineet eli rawinnon, joka ruoansulatuselimissä walmistuu nautitusta ruoasta.

Woidakseen elää ja tehdä työtä tarwitsee ihminen siis ruokaa.

Nälkä taas on mahalaukkuhermojen tiedonanto aiwoille, että elämän-liesi kaipaa lisää poltto-aineita. Jos ei tätä kaipuuta tyydytetä, ei tosin elämän tuli silti kohta sammu, mutta ruumiin omat kudokset joutuwat silloin, saamatta korwausta, ruumiin sisällisen tulen saaliiksi elämän yllä-pitämiseksi, kunnes nekin owat loppuun kulutetut.

Ihminen ei siis heti kuole, jos täytyisikin jonkun aikaa olla ilman ruokaa tahi nähdä nälkää.

---

*) Ilma on kahden kaasulajin, typen ja hapen, seos. Typpeä on ilmassa $^4/_5$ osaa ja happea $^1/_5$.

Koska rawinnon tulee sekä pitää ruumiin lämpöä tasapainossa että myös korwata työn waikuttamaa elimien kulumista, täytyy ruoassamme löytyä kaikkia niitä kemiallisia aineksia, joita tawataan ruumiin elimissä ja nesteissä ja eriksceen sellaisia aineita, jotka owat soweliaita ruumiin polttoaineiksi.

Nämä niin sanotut **rawintoaineet** owat:

Munawalkuaisaineet, joita löytyy etupäässä eläinten ja kalain lihassa, lintujen munissa, maidossa, herneissä j. n. e.

rasw a, jota niinikään on sekä eläin- että kaswikunnassa, ja

hiilihydraatit, joka on yhteinen nimi sokurille ja tärkkelysaineille wiljalajeissamme, perunoissa ja muissa juurikasweissa, wihanneksissa j. n. e.

Sitäpaitsi tarwitsee ruumis muutamia lajeja suoloja sekä wettä, jonka päätarkoitus on pitää rawintoaineet liuennetussa muodossa, antaa ruumiin kudoksille notkeutta ynnä poistaa osa ruumiin kuona-aineista.

Mitä **ruoan lähteisiin** tulee, niin saadaan sitä sekä kaswi- että eläinkunnasta, mutta eri ruokalajeissa, sellaisina kuin ne owat meille yleensä tarjona, ei koskaan löydy yhtä ainoata rawinto-ainelajia yksinään, waan on niissä aina kaksi tahi kaikki kolmekin edustettuna, joskin eri ruokalajeissa yksi tahi toinen on pääosana. Wettä sitä paitsi on kaikissa ruokalajeissa.

Kunkin ruokalajin todellinen **rawinto-arwo** taas riippuu ensikädessä siitä, miten paljon lämpöä ruoassa löytywistä rawintoaineista todellisuudessa tulee ruumiin hywäksi, kun ne ruumiissa palawat eli hapettuwat.

Tämän arwon osoittajana käytetään n. s. **kaloria** ja yksi kalori on se lämpömäärä, joka tarwitaan saadakseen

yhtä kiloa wettä lämpiämään jäätymisasteesta yhden asteen lämpöiseksi.

Tehdyt kokeet taas osoittawat, että hapettuessa wapautuu

1	grammasta	rawinto-munawalkuaisainetta	4,1	kaloria
1	"	" -hiilihydraatia	4,1	"
1	"	" -raswaa	9,3	"

Tiedetään myös suoritetuista tutkimuksista, että ihminen, kutakin kiloa kohti painostaan, tarwitsee päiwässä rawintoa, kaloreissa määriteltynä:

jos hän on lewossa (makaa wuoteessa),	30—34	kaloria
" " " helpossa työssä,	34—40	"
" " " keskulaisessa työssä,	40—45	"
" " " ankarassa "	45—60	"

Mutta tarwittawat kalori-määrät eiwät saa tulla yksinomaan yhdestä, eikä kahdestakaan, waan kaikista kolmesta jo mainituista rawintoaineryhmistä. Ja kutakin eri rawinto-ainetta tulee ruoassa olla jotakuinkin määrätyssä suhteessa. Paljaalla lihalla esim. (jossa on ainoastaan munawalkuaisaineita ja raswaa) ei ihminen woi kauan tulla toimeen, yhtä wähän kuin paljaalla leiwälläkään, jossa hiilihydraatit owat pääaineksena. Ei woi yksikään mainituista rawintoaine-lajeista, haitatta ihmisen terweydelle, pysywäisesti puuttua hänen ruokajärjestyksestään.

On kokeista arwioitu, että terwe, noin 70 kiloa painawa mies tarwitsee wuorokautta kohti alla olewassa taulussa osoitetut määrät näitä eri aineita, laskettuna grammoissa; wieressä on mainittu tasaluwuissa kuinka monta koloria eli lämpöyksikköä kustakin eri rawintoaine-määrästä lähtee.

	Työmies helpossa työssä ollessa		Sotilas manööwerillä		Sotilas sodassa	
	grammaa	kaloria	grammaa	kaloria	grammaa	kaloria
Munawalk.-aineita	118	484	135	554	145	595
Naswaa	56	521	80	728	100	930
Hiilihydraateja . .	500	2,050	500	2,058	500	2,058
Yhteensä	674	3,055	715	3,340	745	3,583

Kaikissa uusimmissa keittokirjoissa löytyy tauluja, joista näkee mitä rawinto-aineita on kussakin eri ruokalajissa ja siten järjestettynä, että niistä kohta huomaa kuinka monta grammaa kutakin rawintoaine-lajia on 100 grammassa kysymyksessä olewaa ruokalajia.

Tämänkin wihkosen loppuun on liitetty taulu, johon merkitty tawallisimpain ruoka-ainelajiemme kokoomus.

Käyttämällä hywäkseen tällaisia tauluja ja ottamalla huomioon muutamia muitakin asianhaaroja, joista alempana lähemmin puhutaan, woi jokahinen oppia laskemaan ja suunnille arwostelemaan mitä ruokalajeja, käypien hintojen mukaan ja niiden rawinto-arwoon katsoen, kulloinkin on edullisinta rawinnokseen käyttää.

Kysymyksen walaisemiseksi tahdon wielä ottaa tähän yhden esimerkin, joka näyttää mitenkä samalla rahalla köyhissäkin oloissa woi hankkia itselleen sopimattoman tahi sopiwan rawinnon.

Olettakaamme että noin 70 kiloa painawa mies on helpossa työssä ja tarwitsee 40 kaloriaa kutakin kiloa kohti painostaan eli 2,800 kaloriaa.

Olettakaamme lisäksi, että hänellä on ainoastaan 25 penniä uhrata ruokaansa päiwässä ja että hän tällä rahalla ostaa 1 kilon kowaa ruisleipää, tullakseen sillä toimeen ja nauttien wettä särpimeksi.

Lopussa olewasta taulusta näemme, että sadassa grammassa ruisleipää on 12 gr munawalkuaisaineita, 2 gr raswaa ja 72 gr hiilihydraateja. Yhdessä kilossa on tietysti siis 10 kertaa tämä määrä. Ja jos sitte tahdomme laskea kuinka monta kaloria löytyy yhdessä kilossa leipää saamme sen kertomalla kunkin rawintoaineen grammamäärän yllä jo mainitulla luwulla, joka osoittaa kuinka monta kaloria lähtee yhdestä grammasta kutakin eri rawintoainelajia. Lasku osoittaa, että yhdessä kilogrammassa leipää on:

munawalk.-aineita	120	gr	kerrottuna	4,1:llä =	492 kalor.
raswaa	20	„	„	9,3:lla =	186 „
hiilihydraateja . .	720	„	„	4,1:llä =	2,952 „
				yhteensä	3,630 „

Sanoimme juuri, että 70 kiloa painawa mies tarwitsee, helpossa työssä ollen, niin paljon rawintoa, että hän siitä saa 2,800 kaloriaa. Siis pitäisi ihminen hywinkin tulla toimeen 1 kilolla leipää päiwää kohti, jos wain hänen ruoansulattimensa woisiwat sitä sulattaa ja hywäksi käyttää kaiken sen rawintomäärän, mikä on yhdessä kilossa leipää. Mutta kokemus osoittaa, että se on ihmiselle mahdotonta.

Waikka tässä määrässä onkin riittäwästi kaloreja, eiwät nimittäin leiwässä olewat eri rawintoainelajit ole sellaisessa suhteessa toisiinsa kuin olisi tarpeellista. Munawalkuaisaineita siinä, laskujen mukaan, olisi riittämiseen, hiilihydraateja sitä wastoin liiaksi ja raswaa ainoastaan $^1/_3$ tarpeellisesta wähimmästä määrästä.

Ruumiin täytyy siis, saadessaan liian wähän raswaa, lykätä luotaan käyttämättä suuren osan hiilihydraateistä. Sen kautta waiwataan mahalaukkua ja suolistoa tarpeettomasti eikä ruumis saa riittäwästi rawintoa. Seurauksena on ruoansulatushäiriöitä ja woimien wäheneminen, jos pitemmän aikaa koettaa tulla toimeen tällaisella rawinnolla.

Mutta samalla rahalla woi työmies hankkia ruokaa, josta lähtee enemmän rawintoa ruumiille ja sen ohessa wähemmän waiwaa ruoansulatuselimille, esim. jos hän käyttää leipään ainoastaan 15 penniä ja jäännöksellä ostaa jotakin raswa-ainetta, esim. suolattua sianlihaa, jota 10 pennillä saa 80 grammaa, olettamalla kilon hinnaksi 1: 25 penniä.

Tarkastakaamme nyt miten rawintoaine ja kalorimäärät jakautuwat 600 grammalle leipää ja 80 grm:lle sianlihaa.

	600 gr:massa leipää		80 gr:massa sianlihaa				
Munawalk.-aineita	72	+	5,5	= 77,5	× 4,1	= 318	kalor.
raswaa......	12	+	47,0	= 59	× 9,3	= 459	„
hiilihydraateja .	432	+	0,0	= 432	× 4,1	= 1,771	„
yhteensä	516		52,5			2,637	„
wettä	84		27,5				
	600		80				

Nämä 600 grammaa leipää ja 80 grammaa sianlihaa eiwät läheskään rasita ruoansulatuselimiä siihen määrään kuin 1,000 gr:maa leipää, ja niissä olewat rawintoaineet owat jotenkin hywässä sopusoinnussa niiden lukujen kanssa, jotka osoittawat mitä kokemuksen mukaan helpossa työssä olewa mies tarwitsee. Tällä rawinnolla, joskin se on niukka, tulee työtä tekewä paljon paremmin toimeen kuin syömällä 1 kiloa leipää, joskin jälkimäisessä laskujen mukaan on paljo suurempi kalori-arwo.

Tämän lisäksi liitän tähän taulun, josta käypi ilmi, miten on laskettawa kuinka paljon rawintoaineita löytyy siinä ruoassa, jonka nautimme yhdeksi eli useammaksi ateriaksi ja kuinka paljon se maksaa. Laskut tietysti edellyttäwät että ruoan walmistaja on ainakin suunnille selwillä siitä, miten paljon eri aineksia hän käyttää kuhunkin walmistamaansa ruokalajiin.

	Sisältää						Hinta penneissä	à
	Munawalkuaisaineita		Raswaa		Hiilihydraateja			
	grammaa	kaloria	grammaa	kaloria	grammaa	kaloria		
Eineeksi:								
220 gr pehmeää (= 145 gr kuiwaa) ruisleipää	17,0		2,2		106,0		5,00	25 p. kilo
25 gr woita	0,2		21,3		—		5,00	2 Smk. kilo
25 „ juustoa tahi sianlihaa	5,8		6,8		1,0		4,00	1:60 p. „
1/2 kiloa kermaamatonta maitoa	17,6		17,6		26,0		9,00	18 p. litra
50 gr suolattua raswasta silakkaa	11,6		4,3		—		1,75	35 p. „
1 muna, keskikok.	5,8		5,1		—		6,00	6 p. kappale
yhteensä	58,0	238	57,3	533	133,0	545	**30,75**	
Puoliseksi:								
220 gr ruisleipää	17,0		2,2		106,0		5,00	25 p. kilo
210 „ luutonta häränlihaa	35,1		17,5		—		16,80	80 „ „
12 „ woita	0,1		10,2		—		2,40	2 Smk „
30 cl perunoita	3,9		0,5		39,0		1,80	6 „ hehtol.
40 cl wiskunalientä { 25 gr wiskunoita	0,5		—		13,0		2,50	1 „ kilo
15 „ rusinoita	0,3		—		10,0		1,40	90 p. „
40 „ rusk. siirappia	0,4		—		30,0		3,40	85 „ „
8 „ potaatijauhoja	0,1		—		7,0		0,22	40 „ „
1 „ kaneeliä	—		—		—		0,25	2:50 p. „
yhteensä	57,4	235	30,4	283	205,0	1,250	**33,87**	
Iltaseksi:								
Puuroa maidon ja woin kanssa { 75 gr kauraryyniä	10,5		4,5		50,0		3,38	45 p. kilo
1/2 kiloa maitoa	17,6		17,6		26,0		9,00	18 p. „
10 gr woita	0,1		8,5		—		2,00	2 Smk kilo
yhteensä	28,2	116	30,6	285	76,0	312	**14,38**	
Kaikkien ateriain summa	143,6	589	118,3	1,101	414,0	2,107	79,00	

Olen jo maininnut, että eri ruokalajien todellinen rawintoarwo riippuu siitä, mikä määrä niihin sidotusta lämmöstä todellisuudessa tulee ruumiin hywäksi. Tämä ruumiin hywäksi tulewa lämpö eli kalorimäärä on aina jonkun werran — keskimäärin noin 10 prosenttia — alhaisempi kuin ruoka-aineiden kokoomuksesta tehdyt laskut osoittawat, syystä että ruoansulatuselimet eiwät koskaan pysty käyttämään niin täydellisesti hywäkseen ruoassa löytywiä rawintoaineita, ett'ei joku osa aiwan käyttämättä poistuisi suolien kautta kelpaamattomien ruoansulatusjätteiden kanssa. Ruokajärjestyslaskuja tehdessä tulee aina ottaa tämä asianlaita lukuun.

Hukkaan menewä osa rawinnosta woi kuitenkin olla hywinkin paljon suurempi *) kuin yllä on mainittu, warsinkin jos nautitussa ruoassa rawintoaineiden suhde toisiinsa ei wastaa luonnon waatimuksia. Ja ruoan todellinen rawinto-arwo riippuu wielä arwaamattoman suuressa määrässä siitäkin miten ruoka on walmistettu, kuinka waihtelewa ruoka on, miten se pannaan tarjolle, kuinka se nautitaan j. n. e.

Ruoan walmistus — muokkaaminen, keittäminen, paistaminen y. m. s. toimenpiteet — tarkoittaa ruoka-aineiden kypsyttämistä ja maukkaaseen muotoon saattamista. Jota huolellisemmin ja taitawammin ruoka on walmistettu, sitä helpommin pääsewät näet ruoansulatusnesteet waikuttamaan itse rawintoaineisiin ja muuttamaan niitä ruumiille soweltuwaksi rawinnoksi. Walmistamattomissa eli n. s. raa'oissa ruoka-aineissamme owat rawintoaineet enimmäkseen suljetut siksi wahwoihin kalwomaisiin tahi sellaloosa (puuaines) kuoriin, että ruoansulatusnesteet ainoastaan waiwoin ja waillinaisesti pystywät näitä kuoria mur-

*) Karkeammista ruokalajeista 25 % ja enemmänkin.

tawaan ja tunkeutumaan niiden läpi rawintoaineisiin käsikſi, elleiwät kuoret jo edeltäpäin ole rikotut.

Ja walmistetun ruoan maku taas, samoin kuin ruoan tarjolle asettaminen puhtaissa astioissa, puhtaille pöytäliinoille ja miellyttäwässä ulkoasussa j. n. e. ei myöskään ole ilman merkitystä ruoan rawintoarwoon nähden, sen wuoksi, että maukas, miellyttäwän näköinen ruoka waikuttaa, kielessä olewien makuhermojen wälityksellä, jo edeltäpäin kiihottawaisesti ruoansulatusnesterauhasiin, niin että kun ruoka joutuu mahalaukkuun, on se jo walmistunut niitä sulattamaan paljon täydellisemmin kuin jos ruoka on mauton ja muutoin epämiellyttäwä.

Taitawasti walmistettu ja puhtaasti tarjolle asetettu, joskin raaka-aineisiin nähden wähempiarwoinen ruoka sulaakin täydellisemmin ja tulee sen kautta ruumiin hywäksi paremmin kuin parhaimmistakin aineista, mutta taitamattomasti walmistettu ja siten mauttomampi ruoka.

Ruoan-sulatukseen waikuttaa ruokalajien waihtelu taas sen kautta, että ruoansulatuselimet pian wäsywät, jos niille alituiseen tarjotaan ruoka samassa muodossa ja järjestyksessä, oliwatpa alkuaineet kuinka arwokkaita tahansa, mutta pysywät toimintakykyisempinä, jos samoistakin aineista walmistettu ruoka maun ja ulkoasun puolesta waihtelee. Tästä myös selwiää mikä hyöty on järkewästi käytetyistä maustimista ja ruokasuoloista, jotka woiwat kohottaa ruoansulattimien sulatuskykyä, waikkapa nuo maustimet ja suolat eiwät itse asiassa ole suoranaisia rawintoaineita.

Miten wihdoin eri tawat syödä (hitaisesti ja lewollisesti tahi hätäisesti ja huolettomasti) waikuttawat ruoan todelliseen rawintoarwoon, selwiää paraiten, jos käymme lyhyesti tarkastamaan itse ruoansulatuksen elimiä ja niiden toimintaa.

Ruoka-aineiden muuttuminen ruumiille sowelluwaksi rawinnoksi eli **ruoan sulaminen** alkaa jo suussa, jossa on

sylkyä erittäwät rauhaset. Sylky on se ruoansulatusneste, jonka toimena on sulattaa eli sokuriksi muuttaa ruoassa löytywät hiilirydraatit eli tärkkelysainekset. Hampaiden awulla on ruoka kuitenkin ensin suussa hienonnettawa ja tämä hienontaminen tarkoittaa osittain samaa kuin ruoan keittäminenkin nim. rawintoaineita ympäröiwien kuorien mur tamista, niin että sylky pääsee wälittömästi waikuttamaan tärkkelykseen, mikä waikutus käy sitä täydellisemmäksi jota huolellisemmin ruoka pureksitaan. Jota kauemmin ja täydellisemmin ruoka pureksitaan sitä enemmän sylkyä myös erittyy ja sitä paremmin ehtiwät tärkkelysainekset sekoittua sylkyyn ja suussa muuttua sokuriksi.

Jota täydellisemmin nekin ruoka-aineet jo suussa hienonnetaan, jotka wasta mahalaukussa ja suolissa sulawat, sitä helpommin käy niidenkin sekoittuminen ruoansulatusnesteihinsä ja sitä helpommaksi käy ruoansulatuselimien työ yleensä. Pureminen sitä paitsi sekin puolestaan kiihottaa mahalaukun rauhasia walmistawaan nesteiden erittämiseen.

Hätäisestä tahi huolellisesta pureksimisesta riippuu siis ruoan lopullinen rawinto-arwo suuressa määrässä ja useat ruoansulatuselimien taudit aiheutuwat ruoan wailli-naisesta hienontamisesta suussa.

Ruoan huolellinen ja tarkoituksenmukainen walmistus taas helpottaa suuressa määrässä hampaiden työtä. Siwumennen wain mainitakseni, selwiää ylläsanotusta myös, miten suuresta merkityksestä ihmisen hywinwoinnille on, että hän lapsuudesta saakka totutetaan hoitamaan hampaitaan, ett'eiwät wanhuudenkaan päiwinä pettäisi, jolloin niitä kaikkein paraiten tarwitaan.

Suusta joutuu puru nieluun ja ruokatorwen kautta mahalaukkuun, joka, sekä pitkin että poikittain supistuen ja wenyen, wyöryttelee ja wanuttelee ruoan, kunnes se on muuttunut wellintapaiseksi sulaksi ja läpeensä sekoittunut

mahalaukun rauhasista lähteneisiin pepsiini ja suolahappo-nesteisiin, jotka yhteisesti sulattawat munawalkuaisaineet eli muuttawat ne niin sanotuiksi proteineiksi.

Niin kauan kun ruoan wanuttelu mahalaukussa kestää, on mahalaukun sekä ylä- että alasuu kuristunut kokoon, ett'ei sisällys pääse purkautumaan ylöspäin eikä ennen aikaansa alaskaanpäin. Mutta niin pian kun osa ruoasta on tarpeeksi hienontunut ja sulanut, alkaa maha-laukun alasuu (noin tunnin kuluttua syömisestä) laske-maan ruokasulaa suoliin. Mahalaukku siten wähitellen tyhjentyy, 2—4 tunnin kuluessa syömisen jälkeen. Tämä asianlaita selittää minkätähden aina syömisen jälkeen on jätettäwä mahalaukku rauhaan muutamiksi tunneiksi ja miksi alituinen ruoantarjoilu, kuten pikku lapsille on tawal-lista, helposti häiritsee ruoansulatuksen, kun nimittäin edellinen ruoka-annos ei ehdi sulaa ennenkuin jo uutta on tarjona, eikä mahalaukku pääse hetkeksikään lewäh-tämään.

Kokemus onkin opettanut ihmisiä syömään määrä-aikoina. Ja kaikkialla on nähty 3 pääateriaa päiwässä luonnonmukaisimmaksi ateriajärjestykseksi. On kuitenkin huomattu, että kowempaa ruumiillista, waan ei henkistä työtä tekewä, sen lisäksi tarwitsee pari pientä n. s. wäli-palaa.

Ja mitä ruokamäärän jakautumiseen tulee eri aterioi-den osalle, niin on huomattu, että ankarampaa ruumiil-lista työtä tekewä nauttii eineeksi noin 14 prosenttia koko päiwän ruokamäärästä, puoliseksi 45 %, iltaseksi 35 % ja wälipalojen osalle noin 6 %.

Henkistä ja keweämpää ruumiillista työtä tekewä nauttii keskimäärin eineeksi noin 35 %, puoliseksi 50 % ja iltaseksi 15 % koko päiwän ruokamäärästä.

Kun ruokasula mahalaukusta tyhjentyy suolis-toon, tapaa se siinä heti pientä tiehyettä myöten sappi-

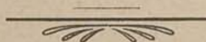
rakosta tulewan sapen, jonka tehtäwä on raswan sulattaminen.

Hiilihydraatit siis sulawat suuhun tyhjentywän sylyn waikutuksesta, munawalkuaisaineet mahalaukkunesteiden toimesta ja raswa wasta suoliston alkuosassa.

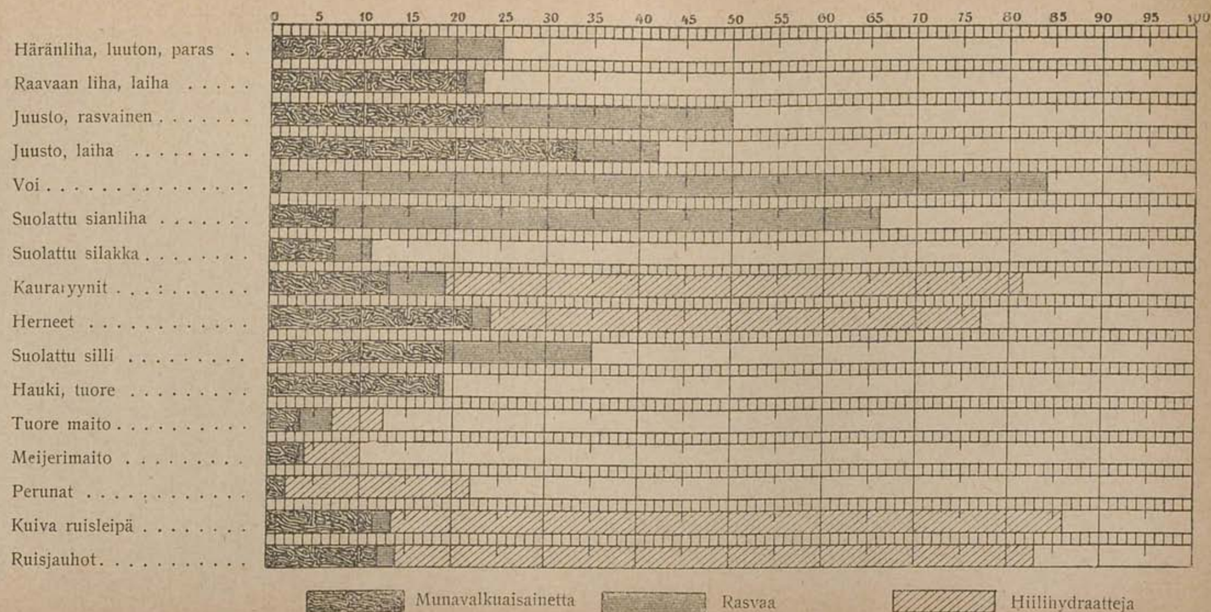
Kaswikunnasta tulewat hiilihydraatit owat ne rawintoaineet, jotka antawat ruoansulatuselimille enintä työtä. Jott'ei kuitenkaan niiden sulaminen jäisi riippumaan yksistään puremisesta ja suuhun erittywästä sylystä, on waralta watsaontelossakin, mahalaukun takana iso sylkyrauhanen, haima, joka sekin purkaa walmisteensa, n. s. mahasylyn, suoliston alku-osaan lähellä sitä kohtaa missä sappikin joutuu suoleen. Mahasylyn tehtäwä on sulattaa sen osan hiilihydraateista, johonka suun sylky ei ole päässyt waikuttamaan.

Kaikkialla suolien seinämissä sitä paitsi wielä on pieniä rauhasia, jotka nekin erittäwät ruoansulatusnestettä, joskin wähemmässä määrässä. Ja tälläkin nesteellä on tarkoituksena koettaa poistuwista, wielä sulaamatta olewista ruoan jäännöksistä ruumiin hywäksi pelastaa mitä ehkä pelastettawissa on.

Suolien sisäpinnasta taas kohoaa tiheä, isonnuslasissa nähtäwä, sametintapanen nukka, josta niin sanotut imusuonet alkawat. Näihin imusuoniin imeytywät rawintoaineet ruokasulasta ja kulkewat sitte imusuonia myöten wereen, joka kulettaa niitä kaikkialle ruumiiseen.

TAULU, joka osoittaa kuinka monta grammaa kutakin eri ravintoainelajia on 100 grammassa tavallisimpia ruoka-aineitamme.

Kansanwalistus-seuran wuosikertomus

Tilitvuodelta 1900.

Seuralle esitetty wuosikokouksessa 23 p. Helmikuuta 1901.

Kansanwalistus-seuran toimituksien sarjaa on wuoden kuluessa painosta ilmestynyt:

112. Kustaa Mauri Armfelt. Elämäkerta. Kirjoittanut Santeri Ingman. Muotokuwa. 112 siw. 8:o. Hinta 1 markka.

113. Kuwaelmia Itä-Suomalaisten wanhoista tawoista. Naimistapoja. Kirjoittanut Johannes Häyhä. 10 kuwaa. 216 siw. 8:o. Hinta 2 markkaa.

114. Maantieteellisiä kuwaelmia. Englanti II. Kirjoittanut Aleksandra Gripenberg. 16 kuwaa. 38 siw. 4:o. Hinta 1 mk. 50 p.

Nämä kolme kirjaa muodostawat toimituksien A-sarjan ja käsittäwät yhteensä yli 27 arkkia 16:o kokoa, joten jäsenten wuosimaksusta suorittama hinta 3 mk. ei nouse kuin 11 penniin arkilta.

B-sarjassa oli aikomus julkaista R. Hultin kirjoittama fysikaalinen maantiede. Käsikirjoitus oli kyllä wuoden alussa pääasiassa walmiina, mutta kun sen painatus ja käännöstyö, teos kun oli julkaistawa maamme molemmilla kielillä, eri syistä wei aikaa niin paljon, että tuli selwäksi, että se wasta seuraawana wuonna saattoi painosta walmistua, täytyi seuran asiamiehille ja jäsenille ilmoittaa, että tämä lupaus täytyi peruuttaa, ja tarjottiin niille jäsenille, jotka oliwat kirjoittautuneet B-sarjan tilaajiksi, erään

wiime wuonna aloitetun uuden kirjasarjan kolme ensimmäistä wihkoa myöhästyneen teoksen korwaukseksi. Ne jotka mieluummin tahtoiwat odottaa seuraawaan wuoteen, saiwat tietysti niin tehdä.

Tämä uusi kirjasarja, joka wiime wuonna pantiin alkuun, on jakso elämäkertoja, ja kun aikomus on reippaasti jatkaa sen julkaisemista, toiwoo toimikunta, että sen kautta todella tulee tunntuwassa määrin korjatuksi puute nuorison käteen pantawiksi sopiwista elämäkerroista, jommoisia wielä hywin wähän kirjallisuudessamme löytyy. Sarjan nimi on:

„Elämäkertoja, Kansanwalistus-seuran toimittama sarja". Siihen otetaan sekä kotimaan että ulkomaan huomattawimpien henkilöiden elämäkertoja, jokainen noin 100 siwun laajuisena, ja aikomus on ainakin toistaiseksi julkaista sarja sekä suomeksi että ruotsiksi.

Ennen joulua ilmestyi tätä sarjaa kaksi osaa:

1. Johan Ludwig Runeberg, kirjoitti Maila Talwio. Muotokuwa. Kowissa kansissa. 106 siw. 8:o. Hinta 1 markka 25 penniä.

2. Johan Henrik Pestalozzi. Kansanwalistuksen sankari. Kirjoittanut Zach. Castrén. Muotokuwa. Kowissa kansissa. 116 siw. Hinta 1 markka 25 penniä.

Näinä päiwinä wielä ilmestyy: Johan Wilhelm Snellman. Kertonut A. Meurman. Muotokuwa. 140 siw. 8:o. Kowissa kansissa. Hinta 1 mk. 50 p.

Tästä kokoelmasta on aikomus nyt alkaneen wuoden kuluessa julkaista wielä useimmat seuraawista, joista jo on wälipuhe tehty, n. k. unkarilaisen kansallisen liikkeen herättäjän Tapani Szechenyin elämäkerta, jonka kirjoittaa leht. A. Almberg, Martti Lutheruksen kunnallisneuwos A. Meurmanin kirjoittamana, Elias Lönnrotin H. Käkikosken kirjoittamana, Yrjö Washingtonin E. Neowiuksen kirjoittamana, Fredrik Cygnaeuksen E. Nerwanderin kirjoittamana ja F. M. Franzénin rouwa E. Hällströmin kirjoittamana.

B-sarjana ei kuitenkaan näitä anneta, waan on aikomus myydä ne yksitellen ilman edeltäkäypää tilausta. B-sarjana annetaan syksyllä suomeksi painosta walmistuwa Hultin fysikaalinen

maantiede, joka myös annetaan niille wiime wuoden B-sarjan tilaajille, jotka eiwät suostuneet waihtamaan sitä sijaan tarjottuihin elämäkertoihin, waan mieluummin odottiwat myöhästyneen teoksen walmistumista.

Yhteydessä tämän kanssa mainittakoon että wiime wuonna on julkaistu suomeksi ja ruotsiksi wihkonen:

Kansanwalistus-seura. Silmäys seuran työalaan ja waikutustapaan. 29 siw. 8:o. Hinta 50 penniä.

Kirjanen sisältää lyhyissä piirteissä esityksen seuran toiminnasta sen eri työaloilla, wähän tilastoa, selonteon seuran hallussa olewista eri rahastoista, seuran säännöt ja mallisäännöt haaraosastoille, ja antaa se siten hywin tarpeellisen yleiskatsauksen niille, jotka seuran toimintaa harrastawat ja seuraawat. Kaikille seuran asiamiehille on kirja lähetetty ilmaiseksi.

Kansanwalistus-seuran kalenteria ilmestyi joulukuussa kahdeskymmenesensimmäinen wuosikerta. Painos oli nyt 25,700 kapp. Kalenterin kertomaosastoa warten oli nyt niinkuin edellisenä wuonna julkaistu palkintokilpailu, jossa annettiin wiisi palkintoa. Yksi palkituista kirjoituksista otettiin kalenteriin ja kolme julkaistaan seuran lehtisten sarjassa. Yksi on jäänyt julkaisematta maassamme wallitsewien sensuuriolojen takia; seura oli antanut tekijän pyynnöstä käsikirjoituksen hänelle takaisin toisen kustantajan painatettawaksi, mutta se ei päässyt julkisuuteen. Palkintolautakuntana oliwat prowessori E. Aspelin, maisteri A. H. Bergholm, tohtori A. W. Forsman ja rouwa Maila Mikkola.

Uusia kirjoja on muuten seuran toimesta ilmestynyt:

Kansanwalistus-seuran nuottiwarasto 39. Naisäänisiä lauluja. Seitsemäs wihko. 17 siw. 8:o, ja 40. Miesäänisiä lauluja. Neljästoista wihko. 11 siw. 8:o, jotka molemmat painatettiin Helsingin yleistä laulu- ja soittojuhlaa warten. Uutena painoksena owat ilmestyneet saman kokoelman Sekaäänisiä lauluja 7, 8 ja 9:s wihko ja Miesäänisiä lauluja 3, 4, 5, 6 ja 7:s wihko.

Kansanwalistus-seuran torwisäwelmien partituurikokoelma, Toinen sarja III, IV, V ja VI. Siihen

tämä kokoelma jokfikin aikaa näyttää pysähtywän, koska sen tähän-astiset toimittajat eiwät tätä nykyä enää ole tilaisuudessa sitä jatkamaan.

Mallisäännöt kansakirjastoja warten liitteineen. 24 siw. 8:o. Hinta 25 penniä. Sisältää paitsi johdatusta sääntöehdotuksen maalaiskunnan yleistä osastoissa toimiwaa kirjastoa warten, sääntöehdotuksen kiertäwää kirjastoa warten, lainausohjeita, seuran ohjelman apulahjojen jakamisessa maalaiskirjastoille, mallisäännöt Kansanwalistus-seuran haaraosastoille ja kyläkirjastoseuran säännöt.

Uusia kuwalehtiä on painettu:

Aleksanteri II ja hänen suomalaisia neuwonantajiaan.

Kuwia Helsingistä. Molemmat samaa kokoa kuin seuran entiset halpahintaiset kuwalehdet.

Aleksanteri II. Suurempaa kokoa kuin edelliset ja walmistettu Lilius ja Hertzbergin kiwipainossa täällä. Hinta 60 penniä kappaleelta. Ensimmäisen painoksen, liki 2,000 kapp., loputtua on nyt tekeillä uusi painos.

Seuran lehtisien sarjasta on ilmestynyt uusia numeroita:

59. Apulannoitusaineet ja niiden käyttäminen maanwiljelyksessä. Kirj. J. E. S. 15 siw.

60. Myllyperän emäntä eli Lehmät eiwät lopultakaan tulleet kotia. 15 siw.

61. Lypsäminen ja koelypsy. Kirjoitti J. E. S. 16 siw.

Myytäwäksi on seura ostanut: Walo ja walistus. Kirjoittanut Juhani Aho. 8 siw. 16:o. Hinta 25 p.

Uutena painoksena owat wielä ilmestyneet:

Wänrikki Stolin tarinat. Koulupainos. 20,000 kapp.

Kansanopistokurssien laulukirja. 15,000 kapp.

Maantieteellisiä kuwaelmia. I Norja I. Kirj. J. Päiwärinta. Toinen muuttumaton painos. 6 kuwaa 20 siw. 4:o.

Maantieteellisiä kuwaelmia. IX Tanska. Kirj. E. N. Toinen muuttumaton painos. 18 kuwaa 68 siw. 4:o.

Kansakirjastoja warten on painettu uusi luettelo suomenkielellä saatawasta kansakirjastoille sopiwasta kirjallisuudesta, joka annetaan asianharrastajille ilmaiseksi. Seuran kassaan on 1900 wuoden kuluessa maksettu kansakirjastoille tilatuista kirjoista siteineen yhteensä Smk. 25,922: 52, jota paitsi seura kirjastoille 50 % alennuksella on myynyt omia kirjojaan Smk. 2,414: 60:n arwosta.

Wiime wuosikertomuksessa mainittiin ehdotuksesta että seura erityisten lähettiläiden kautta ottaisi tutkiaksensa kirjasto-oloja maassamme samalla elwyttääkseen kirjastoharrastusta eri paikkakunnilla. Waikein kohta suurisuuntaisen tuuman toteuttamiseen nähden tuntui olewan tarpeellisten warojen saanti, mutta saatuaan toiminimi P. Sinebrychoffilta wuoden alussa 10,000 markkaa kansanwalistuksen edistämiseksi maamme itäosassa, „jossa siwistyskanta lienee alhaisin ja rahwas köyhin", toimikunta päätti käyttää osan (2,000 à 3,000 mkkaa) tähän tarkoitukseen ja kun myöhemmin saman hankkeen toteuttamista warten Suomalaisen Kirjallisuuden Seura määräsi 200 mk. ja siwistysseurojen keskustoimikunnalta saatiin 5,000 mkkaa, oliwat suurimmat waikeudet woitetut. Päätettiin aloittaa maamme itäosasta, ja sitten kun seuran kirjastowaliokunta oli hywäksynyt tehtäwän työn ohjelman, otettiin seuran kirjasto-stipendiaateiksi kesänajaksi seuraawat herrat: Erkki Rytkönen (Kajaanin kihlakunta 30 päiwää), Wilho Laine (Pielisjärwen kihlakunta 34 p.), T. J. Juuti (Liperin ja Ilomantsin kihlak. 2 kk.), Nest. Mikola (Iisalmen ja Kymin kihlak:t 1 kk.), O. W. Mellin (Kuopion ja Rautalammen kihlak:t 7 wiik.), Leo Schadewitz (Mikkelin kihlak. 1 kk.), Jussi Immonen (Juwan ja Rantasalmen kihlak:t 2 kk.), A. J. Pietilä (Salmen kihlak. 1 kk.), Matti Pennanen (Sortawalan ja Kurkijoen kihlak:t 1 kk.), K. O. Wikman (Äyräpään ja Rannan kihlak. 6 wiik.), K. Edw. Kahari (Jääsken kihlak. y. Wiipurin pit. 2 kk.), K. Pulkkinen (Lapweden kihlak. 1 kk).

Näistä useimmat oliwat, kuten ylempänä on merkitty, suostuneet matkustamaan yhden kuukauden, muutamat kaksikin ja syksyllä kaikki antoiwat seuralle kertomukset hawainnoistaan matkalla. Yhteen-

weto stipendiaattien keräämistä tilastollisista tiedoista julkaistiin Kansanwalistus-seuran kalenterissa. Joulun aikana työtä sitten jatkettiin ja lähetettiin Oulun ja Waasan läänin pohjoisosaan hrat K. Edw. Kahari, N. Mikola, E. W. Siikanen ja Y. Tuomikoski.

Paitsi tilastollisia tietoja sisältäwät stipendiaattien kertomukset muitakin huomattawia kohtia, jotka ansaitsewat tulla warteen otetuiksi, ja sekin seikka, että toista kymmentä nuorta miestä näiden matkojen kautta on saanut tilaisuutta perehtymään tähän siwistystyöhön ja sen yhteydessä olewiin oloihin, toiwottawasti ei ole merkitystä wailla. Missä määrin heidän waikutuksensa ja antamansa kehotukset mahdollisesti owat wilkastuttaneet kirjastotointa eri paikkakunnilla, on waikea warmaan sanoa. Että kirjastoasia wiime wuosina on joutunut muistakin syistä suuremman huomion esineeksi maalaiskansan keskuudessa kuin aikaisemmin, on kieltämätön asia. Niistä 110 kirjastosta, joille tänä wuonna on pyydetty seuran antamia apulahjoja, on 41 wiime wuonna perustettu.

Paitsi sitä rahallista kannatusta, jonka ylempänä on mainittu tulleen seuran osaksi nyt kertomamme hankkeen hywäksi, tulee muistaa, että hrat G. L. Söderström ja Werner Söderström Porwoossa owat lahjoittaneet kirjakokoelmia yhteensä Smk. 787: 75 arwosta ja muutamat muutkin kustantajatoiminimet owat wastaukseksi seuran puolelta heille lähetettyyn kehotukseen antaneet kaikin puolin suosiollisia wastauksia.

Kuten jo edellä on mainittu, on seura wuoden kuluessa toimittanut uudet mallisäännöt kansakirjastoille, joita seuran stipendiaattien kautta lewitettiin ilmaiseksi, ja on seura sitäpaitsi tehnyt wälipuheen oppaan kirjoittamisesta pienempien kirjastojen hoitajille etenkin maaseuduilla, joka opas toiwottawasti piakkoin joutuu walmiiksi. Sen on suostunut kirjoittamaan hra P. Artti, joka itse on kansakirjastonhoitajana toiminut.

50 markan arwoisia apulahjoja annettiin tawalliseen tapaan hakemuksesta wiime kewäännä seuraawille kirjastoille:

Antti ja Ewa Ahlströmin rahaston ja Hauwosen ja Elis Holmin rahaston waroilla on kustannettu kirjalahjat seu-

raawille kirjastoille: Herralan kirjasto Hollolassa, Työwäen kirjasto Jokioisissa, Sauwolan kirjasto Kalwolassa, Wisuweden k. Ruowedellä, Kokonkylän k. Urjalassa, Romppalan k. Kontiolahdella, Martikkalan k. Lapinlahdella, Ruokolahden k. Liperissa, Pappisten N. S:n k. Joutsassa, Liukkolan k. Mikkelin pitäjässä, N. S:n k. Sulkawalla, Kunnan k. Hyrynsalmella, Kunnan k. Karungissa, Wasaranperän k. Kuusamossa, Kunnan k. Ristijärwellä, Wanhankirkonkylän k. Siewissä, Edistys-seuran k. Angelniemellä, Brändöön kirjasto, Suomalaisten k. Hammarlandissa, Kunnan k. Karjalassa, Kunnan k. Lemulla, Merimaskun kappelin kirjasto, Kunnan k. Paimioissa, Kestrikin k. Perniössä, Kunnan k. Tohmajärwellä, Rانssilan k. Elimäellä, Ohkolan N. S:n k. Mäntsälässä, Suomal. N. S:n k. Pohjassa, Saunakylän k. Karstulassa, Nummikosken k. Kauhajoella, Peltokorwen k. Kälwiällä, Naisyhdistyksen k. Laihialla, Niemistön k. Seinäjoella, Horonkylän k. Teuwalla, Huopanan k. Wiitasaarella, Korwenkylän k. Joutsenossa Lutheril. seurak. k. Käkisalmessa, Suoanttilan k. Luumäellä, Wuoksen N. S:n k. Muolassa, Kirkkolahden k. Ruskealassa, Wiialan k. Sippolassa, Tapiolan k. Säkkijärwellä, Wuorikylän k. Uudellakirkolla, Kirkonkylän k. Uukuniemellä, Selänpään k. Walkealassa, Metsäkylän k. Wehkalahdella, Summan k. Wehkaladella.

Toiminimi G. W. Edlundin seuran käytettäwäksi antamat 50 mkan arwoiset kirjakokoelmat owat saaneet: Kunnan k. Rastolassa, Juttilan k. Tuuloksessa, Keskiniskan k. Utajärwella, Kunnan k. Honkajoella, Kunnan k. Lokalahdella, Soinilan k. Wampulassa, Kuutsalon k. Kymissä, Kunnan k. Lappajärwellä, Etelä-Saimaan N. S:n k. Lappeella, Kirkonkylän k. Walkjärwellä.

Kirjainkustantajayhtiö Otawan luowuttamat kirjakokoelmat owat saaneet: N. S:n kirjasto Oriwedellä, Narwan k. Wesilahdella, Kehwonkylän k. Kuopiossa, Paukarlahden k. Leppäwirroilla, Parkumäen k. Rantasalmella, Kunnan k. Kempeleellä, N. S:n k. Ylitorniossa, Åswa kylän k. Brändöössä, N. S:n k. Rousiaisissa, Kunnan k. Nurmijärwellä, Norrnäsin N. S:n k. Närpiössä, Skaftungin k. Sidebyyssä, Kunnan k. Uuraisissa.

Kaikkiaan oli saapunut 120 hakemusta.

Seuran kirjastowaliokuntaan owat wiime wuonna kuuluneet tohtorit Osk. Toppelius, W. Tawastſtjerna, A. W. Streng, T. Schwindt, A. W. Forsman, hra P. Artti ja seuran sihteeri.

Tänä kewäännä saa seura Ahlströmin rahaston koroilla antaa 25 kirjalahjaa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura on samaan tarkoitukseen luowuttanut Hauwosen ja Elis Holmin rahastojen korkoja Smk. 814: —, joilla saadaan 18 kirjalahjaa, ja kun nyt seuran perustama Pynnisen rahasto sen kautta, että siihen toiminimi P. Sinebrychoffin jo edellisessä mainitusta lahjoituksesta on sijoitettu 5,000 m., nyt on 20,000 m. suuruinen, niin owat senkin korot tähän tarkoitukseen käytettäwissä ja saadaan niillä 20 kirjalahjaa. Siten syntyy 62 lahjaa, mutta kun wielä edellisessä mainitut herrat Söderströmin kirjalahjat käytetään tähän tarkoitukseen, kun seura Suom. Kirj. S:n kautta on saanut wastaanottaa pois lahjoitettawaksi 100 wuosikertaa Luonnon Ystäwää ja seura itse on lunastanut 50 wuosikertaa sanomalehteä Puutarhaa, ja kun on luultawa, että seura wielä muualtakin päin tulee saamaan tähän tarkoitukseen kirjalahjoja, woi seuran lahjakirjakokoelmien määrä wielä sen kautta kaswaa niin suureksi, että otaksuttawasti likipäin kaikki määrätyt ehdot täyttäneet, apulahjaa hakeneet kirjastot tällä kertaa pääsewät lahjoista osallisiksi.

Ylimääräisiä kirjalahjoja on annettu Kymölän seminaarilaisten kansakirjastokomitealle 200 mk. arwosta. Seuran rahastonhoitaja prowessori Hjelt on hänelle tulewasta palkkiosta luowuttanut tähän lahjaan tarwittawat warat.

Hywin tärkeä piirre seuramme sisällisessä järjestyksessä on se, että seuran jäsenet eri paikkakunnilla woiwat liittyä yhteen haaraosastoiksi „siten itsenäisemmin edistääksensä seuran tarkoitusta", ja kaikkialla wiime aikoina elpymistään elpyneet walistusharrastukset owat yhä useammassa paikassa herättäneet seuran jäsenissä halua

tällaiseen yhteistoimintaan. Wiime wuosikertomuksessa saatoimme kertoa, että silloisen tiliwuoden kuluessa oli seuraan liittynyt seitsemän uutta haaraosastoa, ja wiime wuonna on tullut lisäksi wiisi, lukuun ottamatta kolmea, jotka itse asiassa perustettiin jo wiime wuonna, waikka seuran wahwistuskirja annettiin wasta toimikunnan kokouksessa tämän wuoden Tammikuun 11 p:nä.

On ollut puutteena, että mitään walmista kaawaa haaraosastojen sääntöihin, mitään mallisääntöjä, ei aikasemmin ole ollut olemassa. Toimikunta sen johdosta wiime wuonna pyysi herroja laamanni, nyk. senaattori E. Forsmannin, tohtori K. J. Ståhlberg ja toht. Allan Serlachius niitä laatimaan, muina komitean jäseninä oliwat professori K. Krohn ja seuran sihteeri. Tulos heidän työstänsä sitten painettiin kirjaseen „Kansanwalistus-seura. Silmäys seuran työalaan ja waikutustapaan", josta ylempänä on ollut puhetta ja myös kansakirjastojen mallisääntöwihkoseen, niin että jälkeenpäin perustetut seuran haaraosastot owat woineet sitä hywäksensä käyttää.

Seuraawat haaraosastot owat wuonna 1900 wahwistetut:

Tampereen haaraosasto, 12 p. Tammikuuta.

Imatran kansanopiston kannattajayhdistys Ruokolahdella 10 p. Maaliskuuta.

Ruokolahden Äitisaaren haaraosasto 10 p. Maaliskuuta.

Länsi Uudenmaan kansanopiston kannattajayhdistys Wihdissä 20 p. Maaliskuuta.

Kyminlaakson kansanopiston kannatusyhdistys 31 p. Maaliskuuta.

Näiden lisäksi wahwistettiin 11 Tammikuuta 1901:

Uudenkaupungin haaraosasto.

Waskion kansakirjastoseura Halikossa.

Kalwolan metsäkulmalaisten kirjastoseura.

Haaraosastojen wiimewuotisesta toiminnasta seuraa jälempänä kertomus.

Wuoden kuluessa on seuran toimesta wietetty suuri ja onnistunut laulu- ja soittojuhla Helsingissä. Jo kewäällä 1898 sai seura wastaanottaa lukuisten Helsingin kansalaisten lähettämän pyyntökirjan että kesällä 1900 seuran nimessä toimeenpantaisiin Helsingissä yleinen laulu- ja soittojuhla, ja kun seuran puolesta suostumus oli annettu, ryhdyttiin walmistawiin toimiin, ensiksi tietysti musikaalisen ohjelman laatimiseen kapellimestari R. Kajanuksen johdolla ja sen rinnalla sittemmin muihin juhlawalmistuksiin. Juhlatoimikunnan esimies oli oik. kand. hra Edwin Castren, sitten kun alussa jonkun aikaa sellaisena toiminut tohtori A. Snellman oli toimesta luopunut. Sihteerinä oli neiti Aini Newander. Minkäänlaiseen juhlakertomukseen emme tässä tietysti woi ryhtyä, olkoon wain niin paljon mainittu, että ilmestyneet erilaiset waikeudet onnellisesti woitettiin ja juhlapäiwinä kesäk. 18—20 p:nä Helsinkiin oli kerääntynyt sekä osanottajia että muuta yleisöä enemmän kuin milloinkaan ennen Suomessa tämäntapaisiin tilaisuuksiin. Kansanwalistus-seuralla on syytä iloita, että sen myötäwaikutuksella tällainen tosikansallinen ja sen ohessa tositaiteellinen suuri juhla tuli mahdolliseksi; muisto tällaisista juhlista elää ja waikuttaa kauan osanottajien ja läsnäolleiden mieleen kehottawasti ja kohottawasti.

Mitään uutta yleistä juhlaa ei ole tätä kirjoittaessa tiedossa, mutta paikkakunnallisia juhlia tulee ensi kesänä eri paikoissa wietettäwäksi. Kansanwalistus-seuran Lappeenrannan haaraosasto on julkaissut kutsumuksen ensi kesänä wietettäwään sen piiriä koskewaan juhlaan. Nuoriso- ja raittiusseuratkin yhä enemmän pyrkiwät asettamaan omia juhliaan laulujuhlan tapaisiksi.

Seuran hallussa olewasta Tammikuun 14 p. rahastosta on palkintoja annettu, rahaston koroilla kuusi ja yksi ylimääräinen prowessori E. Hjeltin lahjoittamilla waroilla. Seuraawat henkilöt tällä kertaa Tammikuun 14:na p:nä 1901 saiwat kunniapalkinnot:

Liisa Aulen Haukilahdella, synt. 1811.

Esaias Sundholm Köyliössä, synt. 1821.

Aabel Halonen Wiitasaarella, synt. 1825.

Lowiisa Törnroos Kirkkonummella, synt. 1826.
Johan Nyberg Karjalan kappelissa, synt. 1828.
Karolina Bergman Oriwedellä, synt. 1829.
Matti Sepänaho Suorsa Piippolassa, synt. 1832.

Lahjoilla ja testamentilla owat seuraa muistaneet wiime wuonna:

Jo ennen mainittu Toiminimi P. Sinebrychoff, 10,000 mk, josta 5,000 markkaa on siirretty Pynnisen rahastoon ja lopusta osa on käytetty kirjastostipendiaattien lähettämiseen. Osa waroista on wielä käyttämättä.

W. Niemisen Akaalla testamenttiwarat suoritettiin wuoden alussa seuralle.

Wiipurin kirjaltajat owat seuralle kansansiwistyksen edistämiseksi lahjoittaneet 200 mk., jotka rahat owat liitetyt Pynnisen rahastoon.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura on kirjastostipendiaattilähetyksen hywäksi myöntänyt 200 mk., jotka owat tarkoitukseensa käytetyt.

Kansansiwistys-seurojen keskuskomitea Helsingissä on määrännyt Kansanwalistus-seuran käytettäwäksi kaksi rahaerää, 5,000 markkaa kirjastostipendiattien lähettämiseen ja 7,000 mk. seuran taikalyhtykuwaosaston kannattamiseksi siten, että 6,000 markkaa saisi käyttää käsikirjoitusten hankkimiseen uusia tekstikirjoja warten ja 1,000 markkaa sellaisten niihin kuuluwien kirjoitusten puhtaaksikirjoittamiseen, joita ei seuran warat salli heti painattaa, jotta niitä sellaisina woitaisiin kuwien kera antaa lainaksi.

Rowasti K. J. A. G. Leidenius wainaja, joka kuoli wiime Maaliskuulla, on testamentannut „Walistus-seuralle" 5,000 mk. ilman ehtoja, ja walwotaan sanottu testamentti seuran puolesta.

Maisteri F. W. Rothsten wainaja, joka kuoli 19 p:nä Heinäkuuta, oli seuralle testamentannut 15,000 markkaa erinäisillä ehdoilla, jotka testamentissa tarkemmin määrätään ja tarkoittawat arwokkaan hengellisen kirjallisuuden toimittamista suomenkielellä, ja kun toi-

mikunta katsoi näiden ehtojen täyttämisen hywin seuran ohjelmaan sowelluwaksi, asetettiin komitea harkitsemaan millä tapaa seura testaattorin tarkoitusta noudattaen parhaiten käyttäisi sille tulewat warat. Tähän komiteaan pyydettiin jäseniksi tohtorit Edw. Stenij, Erik Johansson, Artur Hjelt ja Jaakko Gummerus ja komitean mietintö esitettiin seuran toimikunnalle 13 p. Lokakuuta, mutta kun samassa kokouksessa pesänhoitajan puolelta ilmoitettiin, että testamenttiwaroja ei seuralle makseta, ennenkuin laillinen walitusaika on päättynyt, päätti toimikunta odottaa niin kauan, ennenkuin ryhdytään komitean tekemien ehdotuksien toteuttamiseen. Testamenttia walwoo seuran puolesta protokollasihteeri hra S. Aejmelæus.

Ja wielä on mainittawa eräs lahjoitus, josta osa wiime wuonna suoritettiin seuran rahastoon, ja johon wielä toiwotaan lisää. Maamme kansanopistojen opettajat owat tulewaisuuteensa nähden hywin turwattomassa asemassa jo senkin tähden, että itse opistot owat taloudellisesti epäwarmalla kannalla, kaikki yksityisiä laitoksia, hiljakkoin perustettuja ilman riittäwää pääomaa ja ilman wakituisia wuotuisia tuloja. Se waltioapu mikä muutamille on suotu niiden yhteyteen sowitetuille isäntä- ja emäntäkouluille tietysti edellyttää lisättyjä menoja ja kunnilta on ollut tiedossa ainoastaan hywin wähän kannatusta. On sentähden suuressa määrässä täytynyt turwautua yksityisten uhraawaisuuteen, ja se kannatus onkin saanut suurenmoisia hedelmiä aikaan, kaikki maamme pariinkymmeneen nousewat kansanopistot owat yksityisten lahjoittamilla waroilla perustetut ja samasta lähteestä on ammennettu suurin osa niistä waroista, jotka opistojen ylläpitämiseen on käytetty. Mutta jos laitos jonkun aikaa näin tilapäisen kannatuksen turwissa woikin pysyä pystyssä, täytyy jo pian keksiä keino asioiden järjestämiseksi wakituiselle kannalle. Tuntuwampaa waltioapua ei ole saatu ja toiweet ainakin lähimmän tulewaisuudenkin suhteen owat synkät. Kansanopistojen opettajakunnassa sentähden heräsi ajatus suuren pääoman luomisesta, josta, tai jonka koroista aikanaan woitaisiin antaa kannatusta kaikille maamme kansanopistoille. Asian johdosta oli wiime kewäänä useimmat kansanopistojemme johtajat ja muitakin asianharrastajia ja ystäwiä koolla neuwotellaakseen tuuman toteuttamisesta. Yleistä ra-

hainkeräystä ei kuitenkaan päätetty panna toimeen, toiwottiin että jos yksityisesti huomautetaan asian ystäwille siitä ahdinkotilasta, missä kansanopistolaitos yhä on, silläkin lailla kokoontuisi melkoinen summa. On sitten sowittu niin, että Kansanwalistus-seura, jonka hallussa jo ennastaan on noin 8,000 mkan suuruinen kansanopistorahasto saisi hoitaa tällä tawoin kerääntywät warat ja yksityistapauksissa päättää niiden käyttämisestä, sittenkun lahjoittajilta ensin olisi saatu yleiset ohjeet warojen käyttämisestä. Waroja seuran uuden kansanopistorahaston hywäksi on tällä hetkellä kokoontunut Smk. 14,512: 85 jonka ohessa yksityiset lahjoittajat owat sitoutuneet samaan tarkoitukseen kolmen wuoden kuluessa suorittamaan tämän lisäksi yhteensä melkein tasan Smk. 50,000: —

Seuran kauppaliikettä on edelleenkin hoidettu samojen perusteiden mukaan kuin tähän asti. Uutena liikehaarana mainittiin wiime wuosikertomuksessa taikalyhtyjen myynti ja taikalyhtykuwien lainaus. Taikalyhtyesitelmien suuri merkitys maassa, jossa yhdistyselämä jo on päässyt niin suureen woimaan kuin täällä, on helposti käsitettäwissä ja se melkoinen kannatus, minkä, kuten ylempänä kerrottu, maamme siwistysseurojen keskuskomitea on seuralle suonut taikalyhtylyentojen hankkimiseksi, todistaa että sitä tunnustetaankin. Taikalyhtyjen myynti seuran kautta tuli oikein järjestetyksi wasta syksyn alusta ja myytiin niitä seuran warastosta wuoden loppuun asti 26 kappaletta. Kuwia on pääasiallisesti ainoastaan lainattu, mutta niitä on kuitenkin jo sen werran pyydetty ostaakin, että on syytä seuran hankkia jokunen myytäwäkin warasto, etupäässä kotimaisia kuwia, mutta myös enemmän kysyttyjä muualta hankittawia. Muutamien walokuwaustoiminimien auliuden kautta on seura tilaisuudessa saada kokoon arwokkaankin kotimaisen kuwakokoelman ja toisia kuwia warten on hankittu kokoelma kuwanegatiiwia. Walmistustyöt eiwät kuitenkaan wielä ole niin edistyneet, että seura nyt wielä woisi tyydyttäwän nopeaan ja kaikissa tapauksessa täysin hywillä tawaroilla työn laatuunkaan nähden tyydyttää tilaajia, mutta

warmasti toiwotaan että kesällä kaikki saadaan oikeaan järjestykseen.

Hinta ja lainausluetteloita on painettu suomeksi ja ruotsiksi. Tekstiä kuwasarjoihin on hankittu käsikirjoitettuina lyhempiä ja pitempiä kolmisenkymmentä suomenkielistä ja kymmenkunta ruotsiksi. Jakso suomalaisia tekstikirjoja on alettu painattaa myytäwäksi, toiset lainataan puhtaaksi kirjoitettuina kuwasarjojen kera. Kaikkiansa on seuralle wiime wuoden kuluessa suoritettu kuwawuokraa Smk. 845: 05 joka summa luonnollisesti nousee sen mukaan kuin tämä toimihaara tulee enemmän tunnetuksi ja eri seurat hankkiwat itselleen omat koneet. Myydyistä taikalyhdyistä, kuwista ja erilaisista niihin kuuluwista tarpeista on seuran rahastoon suoritettu Smk. 3,355:, 75 melkein kaikki syyskuukausina.

Seuran jäsenluku ei wiime wuonna osoittanut taipumusta lisääntymiseen, waan päinwastoin alentumiseen. Kaikkiaan on jäsenmaksuja suoritettu 4,185, kun wiime wuonna wastaawa numero oli 5,291. Wiime wuoden maksuja tuli 3,595, loput 589 edellisen wuoden ja 2 nyt alkawan wuoden maksuja. Kielen puolesta jakautuwat numerot siten, että 3,763 pyysi suom. ja 423 ruotsi. kirjoja. — Suurena syynä jäsenluwun wähenemiseen on mainittawa, että jäsenille tulewat kirjat wuoden alkupuolella paljon myöhästyiwät, mutta on toiwottawa, että asianlaita nyt paranee, kun wiime wuodesta ei olla kirjawelassa ja nyt kuluwan wuosikerran numeroita osaksi jo on lewitetty, toisia wielä tänä kewäänä lewitetään. Wakinaisina jäseninä owat wuoden kuluessa liittyneet seuraawat:

Granström Aksel, waratuomari, Jomala; Lindroth Theodor, agronoomi, Somero; Tainiokosken W. P. K:n kirjasto, Tainiokoski; Kuortin lainasto, Mäntyharju; Anttonen P., tilanomistaja, Wiipuri; Nurmon lainasto, Mäntyharju; Clewe Gunilla, neiti, Hamina; Borg Karl H. E., waratuomari, Pieksämäki; Jahnsson Knut, asemapäällikkö, Pieksämäki; Lindroos Aleksander, rautatien kirjuri, Pieksämäki; Oker-Blom A. lääkäri, Pieksämäki;

Pietarsaaren lainakirjasto; A. Renqwist, pankinjohtaja, Helsinki; O. Stenroth, pankinjohtaja, Helsinki; Putro Z. opettaja, Pietari; Kaipanen John, työnjohtaja, Pietari; Taiwainen John, työnjohtaja, Pietari; Häkli J. R., työnjohtaja, Pietari; Laaksonen Maiju, neiti, Lapua; Peltonen Werner, lehtori, Jywäskylä; Pantti Aleksander, Ishpeming; Kotkatlahden kansakoulu, Joroinen.

Kuolleet owat seuraawat wak. jäsenet: K. G. Lydecken, kauppias, Wiipuri; E. Durchman, ruustinna, Ruowesi; J. Ekman, waratuomari, Hiitola; Sak. J. Clewe, kanslianeuwos Wehkalahti.

Kansanwalistus-seuran toimikuntaan kuuluwat tätä nykyä: kunnallisneuwos A. Meurman esimiehenä, prowessori E. G. Palmén waraesimiehenä, prowessori yliopiston rehtori E. Hjelt rahastonhoitajana, allekirjoittanut sihteerinä ja muina jäseninä prowessorit E. Aspelin, J. R. Danielson, K. Krohn, E. N. Setälä ja tohtori A. W. Streng; warajäseninä owat tohtorit W. Wallin, Y. Wichmann ja Y. K. Yrjö-Koskinen.

Toimikunta on wuoden kuluessa ollut koolla 9 kertaa, melkein säänöllisesti kunkin kuukauden toisena lauantaina paitsi kesällä, jolloin kokouksia ei pidetty.

Seuran haaraosastojen toiminnasta annetaan niiden tänne saapuneiden wuosikertomuksien mukaan seuraawat tiedot:

Turun haaraosasto. Johtokunta: w. presidentti E. Stadigh (esimies), kauppaneuwos Fr. von Rettig (rahastonhoitaja), tohtori K. A. Melander (sihteeri), lehtorin rouwa N. Almberg (kirjawarainhoitaja), neiti B. Elfwing, johtajatar O. Lemberg, opettajatar O. Westerling, lehtori E. Almberg, tuomiokapitulin notario A. Malmgren ja rehtori H. Melander. — Jäsenluku: 9 wakinaista ja 209 wuosijäsentä. — Lukutupia on, osaksi kauppaneuwos Fr. v. Rettigin lahjoittamilla waroilla kannatettu 5:ssä eri pitäjässä yht. 7:ää lukutupaa, joihin lehtiä on tilattu 26:sta 13:aan. — Wuoden 1900:n lopussa oli haaraosaston kantarahastossa Smk 486: 20 ja piaanorahastossa Smk 1,546: 35.

Haminan haaraosasto. Johtokunta: opettaja O. Berg (puheenjohtaja), lehtori E. Genetz, ewersti A. Spåre, pastori O. Ingman ja maisteri W. Hurmalainen sekä warajäseninä tulli-

päällysmies A. Grönberg ja pormestari J. Alopaeus. — Haaraosasto on edelleen sanomalehdillä ja kirjoilla auttanut kaupungin lähistöön perustamiaan kahtatoista lukutupaa. Useammilta näiden lukutupien hoitajilta on osastolle saapunut kirjalliset wuosikertomukset ja näkyy niistä, että lukioita on ollut kosolta. Paitsi tätä on Sippulan Raittiusseura saanut haaraosastolta 20 mk. lukutupansa kunnossa pitämistä warten. Tilit osoittawat, että wuoden alussa oli säästöä Smk. 961: 96, tuloja wuoden kuluessa Smk. 575: 29 ja menoja Smk. 438: 32, joten säästö tulewalle wuodelle on Smk. 1,098: 93, joista Smk. 900: — pohjawaroja.

Porin haaraosasto. Toimikunta: lehtori F. O. Rapola (puheenjohtaja), rehtori L. H. Sandelin (warapuheenjohtaja), opettaja G. W. Lehtonen (sihteeri ja rahastonhoitaja), sahanhoitaja R. Rosengren, rouwa Alma Hedenström, opettaja J. Lindell, ja johtaja R. Söderberg ynnä warajäseninä sahanhoitaja A. W. Skogman ja neiti Wera Skogman. — Jäsenluku on ollut: 6 wakinaista ja 56 wuosimaksun maksawaa. — Samoin kuin ennen on osaston huolenpidosta tänäkin wuonna yleisön käytettäwänä pidetty lukusali ja kansankirjasto. Lukusali on ollut joka päiwä awoinna klo 9—9, kansankirjasto 3:sti wiikossa. Lukuisasti ja ahkeraan on yleisö molempia laitoksia hywäksen käyttänyt. — Kansantajuisia luentoja on kaupungissa wuoden kuluessa pidetty yhteensä 25 ja owat niissä luennoitsijoina esiintyneet: maisterit W. Corell, K. Jaakkola ja A. Söderholm, ylioppilaat M. Enlund, A. Lehtonen, K. Ollonqwist ja R. Rinne, kansakoulunopettajat J. Jäkälä, M. Lahtinen, J. Laine ja W. Lehtonen sekä lyseolaiset E. Hedman, J. Lehtonen ja priwatisti E. Pirinen. Pääsy näihin tilaisuuksiin on yleisöllä ollut wapaa. — Lukusalin ja kansantajuisten luentojen tilit: säästöä edelliseltä wuodelta Smk. 949: 88, tuloja Smk 2,827: 55, menoja Smk. 2,936: 46. Säästö ensi wuoteen Smk. 840: 97. Haaraosaston tili: edelliseltä wuodelta Smk. 276: 31, tuloja Smk. 68: 36, menoja 68: 01, säästöä Smk. 276: 66.

Lappeenrannan haaraosasto. Johtokunta: opettaja A. Korjonen (puheenjoht.), tohtori K. A. Hällström (warap. joht.), tirehtööri G. A. Wahlström (rahast. hoit.), neiti A. Newalainen (siht.), neiti A. Grönroos, kauppias H. Salo ja maisteri O. H. Moisio sekä warajäseninä kirjapainon omistaja K. F. Wirtamo ja pormestari A. Sawander. — Jäseniä on ollut: 7 wakinaista ja 40 wuosijäsentä. — Johtokunnan kokouksia on pidetty 4. — Haaraosasto on tänä wuonna, kaupungin waltuuston myöntämillä waroilla laajentanut toimintaansa entistä laweammalle alalle. Niin

on osastolla loppuwuodesta ollut palkoissaan wakinainen henkilö, urkurikoululainen A. Filander, jonka toimena on ollut kotikoulujen perustaminen, opetuswälineitten ja muitten tarpeitten hankkiminen niihin, luentojen pitäminen, lauluseurojen perustaminen y. m. siwistysharrastusta edistäwä työ. 21 kokousta on hän osaston lähettiläänä pitänyt useammassa eri paikassa, etupäässä sentään Lappeen pitäjässä. Ohjelmana on ollut esitelmiä, keskustelua, kertomuksia, runonlausuntoa ja laulua. 4:ssä kylässä on kotikouluja perustettu ja nukuksissa ollut lauluseura yhdessä paikassa herätetty eloon. — Wielä on osaston toimesta pitäneet kansantajuisia luentoja: kirjailija Kaarlo Forsgren, maisteri O. H. Moisio, tohtori K. A. Hällström, opettajat A. Wartiainen, A. Korjonen, K. Parola, A. Lindh, tohtorinna E. Hällström, opettajattaret A. Grönroos ja A. Newalainen. Kaikkiaan on pidetty 42 luentoa. — Tilin mukaan oli osastolla wuoden alussa waroja Smk. 1,003: 30, tuloja wuoden kuluessa Smk. 2,850: 50 ja menoja Smk. 983: 80, joten säästö on Smk. 2,870: —.

Länsi-Suomen kansanopistoseura. Toimikunta: maanwiljelijä Juho Kyssä (esimies), maisteri M. Knaapinen (sihteeri ja rahastonhoitaja), maanwiljelijät Felix Randelin, K. A. Härkälä, K. E. Ryti, Juho Lahti, K. Oittinen, R. Ytti ja Fr. Paunu. — Osaston kokouksia on ollut 2, toimikunnan 2. — Opiston johtaja on ollut maist. M. Knaapinen, opettajia agronoomi S. Liipola, puuseppä K. Y. Lintunen, neiti Ida Wilenius, rouwa Laina Knaapinen ja neiti Selma Wirilander. Oppilaita oli 42 (12 m., 30 n.). Keski-ikä 18,7 wuotta. Opetusta on annettu seuraawissa aineissa: uskonto 2 tuntia wiikossa, historia 5, kirjallisuus 2, maantiede 3, luonnontiede 2, terweysoppi 1, laskento 6, äidinkieli 3, ainekirjoitus 2, maanwiljelys 1, karjanhoito 1, piirustus 4, laulu 3. Muutamissa aineissa owat oppilaat olleet jaettuina kahteen osastoon. Sitäpaitsi on pidetty joitakuita luentoja kaswatusopissa, kunnallistiedossa y. m. ja keskustelutunteja ollut kerta wiikossa. Lukuwuosi alkoi lokak. 19 p., päättyi toukok. 5 p. — Raha-asema: tuloja Smk. 7,400: —, menoja Smk. 9,400: —; wajaus Smk. 2,000: —. Osaston pysywä pääoma Smk. 3,000: —, muu omaisuus, rakennukset, irtaimisto, palstatila Smk. 50,000: —.

Helsingin kansanopistoseura. Johtokunta: tohtori W. Wallin (puheenjohtaja), tohtori Maikki Friberg (warapuheenjohtaja), maisteri O. Hallsten (rahastonhoitaja), opettaja A. Noponen (sihteeri), räätäli M. Juselius, neiti H. Käkikoski ja warajäseninä tohtori K. Grotenfelt, maisterit M. Pesonen ja A. Siegberg. —

Jäsenluku on sama kuin ennenkin: 17 wakinaista ja 105 wuosijäsentä. — Seuran toimesta on kaupungissa pidetty kansanopistokurssjeja sekä kewäällä että syksyllä. Kewätlukukausi alkoi tammik. 23 p. ja päättyi maalisk. 30 p. Luentoja pitiwät: johtajatar Lucina Hagman (5 esitelmää Fredrika Bremeristä ja Minna Canthista), maisteri O. Mantere (12 Suomen yhteiskuntalaitoksen kehityksestä), maisteri M. Pesonen, joka toimi kurssien johtajana (10 apostolien jälkeisestä ajasta ja 3 pakanallisista uskonnoista), maisteri A. Siegberg (9 suomalaisen kirjallisuuden historiasta) ja maisteri D. A. Wikström (10 eläinopista). — Syksyllä myöntäessään waroja kaupunginwaltuusto welwoitti seuran pitämään huolta myös Sörnäisin etukaupungin walistustarpeista. Siksi pidettiinkin tällä lukukaudella kahdet kansanopistokurssit, jotka molemmat kestiwät lokak. 1 p.—jouluk. 8 p. toiset kaupungissa, toiset Särnäisissä. Kummassakin paikassa oli jotenkin sama ohjelma. Esitelmiä pitiwät: maisteri O. Mantere (9 Kalewalasta), maisteri M. Pesonen (8 uskonpuhdistuksen historiasta), tohtori E. Neowius (7 19:nen wuosisadan historiasta), maisteri H. Stenberg (6 maantieteen alalta), neiti H. Käkikoski (5 kodin historiasta), maisteri U. T. Sirelius (2 Ostjakeista taikalyhdyn awulla). Terweysopillisia luentoja pitiwät lääkärit R. Elmgren, R. Löfqwist ja ja W. Sipilä, kukin 2 esitelmää ja A. Forsman yhden. — Osanottajia oli kewäällä 484, syksyllä 547 kaupungissa ja 38 Sörnäisissä.

Alkeiskurssjeja työwäen opetusta warten pidettiin niinikään sekä kewäällä että syksyllä. Kurssit kestiwät kolmatta kuukautta ja opetettiin niissä kauno-, oiko- ja ainekirjoitusta sekä laskentoa. Opettajina oliwat kansakoulunopettajat Kaarlo Lindh ja J. H. Karwonen. Oppilaita oli neljättäkymmentä. — Kansantajuisia luentoja pyhäilloin pitiwät kewätlukukaudella tohtori Santeri Ingman (kotimaan kirjallisuudesta), ja maisteri Herman Stenberg (Afrikan luonnosta ja oloista). Syyslukukaudella ei näitä luentoja jatkettu. — Seuralla on wuoden kuluessa ollut tuloja Smk. 7,819: 63 (niistä Smk. 6,000 kaupungilta) ja menoja Smk. 6,241: 25.

Porin kansanopistoseura. Johtokunta: lehtori F. O. Rapola (puheenjoht.), rehtori L. H. Sandelin (warap. joht.), maisterit K. E. Ollonqwist (rahast. hoit.), F. Warén (siht.), K. Jaakkola, neiti Zaida Polwiander, rouwat Rosina Gräsbäck, Hanna Hellström, opettaja M. Kauppinen ja pastori J. W. Wallin. Warajäsenet: kultaseppä J. Saha ja työmies G. Manninen. — Jäseniä on seurassa 76. — Seura on wuoden kuluessa ko=

koontunut 1 kerran, johtokunta 3 kertaa. — Seura on kuluneena vuonna kannattanut kaupungissa kansanopistokursseja. Kurssien johtajana on ollut past. O. Rindell, joka kewätlukukaudella piti 6 luentoa Saksan uskonpuhdistuksesta, syyslukukaudella 6 luentoa Joosepin historiasta. Muut luennoitsijat: kewätlukukaudella: reht. L. H Sandelin (6 luent. sielutieteestä), leht. D. Lassila (2 tähtitieteestä), opett. M. Latwa (2 Suom. maantieteestä ja 2 Suom. keskiajan hist.), opett. J. K. Eloranta (3 terweysopista), maist. A. Söderholm (1 Wänrikki Stoolin tarinoista), yliop. W. Ilmoni (5 Ranskan wallankumouksen hist.) ja opett. H. E. Pajunen (4 Suom. keskiajan hist.); syyslukukaudella: neiti Thölberg (1 Siperian suomalaisten oloista), past. M. Tarkkanen (1 siirtolaisuudesta), maist. W. Corell (2 Suom. hist. 19:lla wuosisadalla); toimittaja A. Ilmoni (5 Suom. kielen ja kirjallisuuden alalta ja 1 Kiinalaisista), opett. J. K. Eloranta (5 terweysopista), opett. M. Latwa (4 itsekaswatuksesta), reht. L. H. Sandelin (4 Fjalar kuninkaasta), leht. F. O. Rapola (1 Itä-Suom. lahjoitusmaista) ja neiti A. Soininen (2 ruoan walmistamisesta terweysopin kannalta). Laulunjohtajana on ollut kanttori F. Hedberg. Oppilaita oli kewätlukukaudella 238, syyslukukaudella 63 ja sen lisäksi n. 200 kertaoppilasta. — Kumpanakin lukukautena pidettiin tiistaisin klo 8—10 kaksi luentoa, perjantaisin klo 8—10 ensin 1 luento, jonka jälkeen toinen tunti käytettiin lauluun ja oppilasten toimittaman sanomalehden lukemiseen. — Kewätlukukausi: $^{30}/_{1}$—$^{10}/_{4}$ 1900, syyslukukausi: $^{12}/_{10}$—$^{23}/_{12}$ 1900. — Oppilastoimikunta on ja 2 perheiltamaa ja päättäjäisjoulujuhlan on se saanut toimeen. — Seuran rahawarat: Tuloja Smk. 1,315: 66, menoja Smk. 615: 10. Säästö Smk. 700: 56.

Wiipurin kansanopistoyhdistys. Johtokunta: maisteri A. J. Törnqwist (puheenjohtaja), lehtori J. A. Lyly (warapuheenjohtaja, puheenjohtaja kesästä alkaen), neiti M. Sikiö (rahastonhoitaja), opettaja F. Sihwonen (sihteeri), työnjohtaja M. Skyttä, rouwa M. Corander; warajäseninä rouwa A. Olin, tohtori P. Thuneberg ja toimittaja O. Järweläinen. — Jäsenluku: pysywäisiä 10, kannattawia ja wuosijäseniä 57. — Yhdistys on tänäkin wuonna pitänyt Wiipurin kaupungissa kansanopistokurssit sekä kewät- että syyslukukaudella. — Kewätlukukausi alkoi 1 p. Helmik. ja päättyi 26 p. Huhtik. Yhteensä kokoonnuttiin 24 kertaa: 15 luentoiltamaan, 2 juhlailtamaan, useihin seurusteluiltamiin ja huwimatkoille. Johtajana toimi kansak. tarkastaja A. J. Törnqwist. Luentoja pitiwät: kansakoulun tarkast. Hj. Basilier (1 työn arwosta), maist. J. Curén (4 fysikall. ilmiöistä), maist. K. H. Hornborg

(1 Suom. hist.), opett. K. Hyttinen (4 satumaailman helmistä), tohtori J. A. Lyly (5 Rooman hist.), toimitt. K. Renström (2 keskiajan ammattiyhdistyksistä), opett. F. Sihwonen (4 kemiasta), toht. P. Thuneberg (1 lääketiet. alalta), tarkast. A. J. Törnqwist (2 Snellmanin elämästä), opett. A. Untola (2 kiwikauden kansoista), toht. U. Winter (2 terweydenhoidosta). Syyslukukausi: $^{4}/_{10}$—$^{13}/_{12}$ 1900. Johtajana oli opettaja F. Sihwonen. Luentotilaisuuksia oli 16. Niissä luennoiwat: rouwa M. Corander (1 Kustaa II Adolfin nuoruudesta), joht. N. E. Huoponen (1 säästäwäisyydestä ja henkiwakuutuksesta), opett. K. Hyttinen (3 taikauskosta), opett. A. Karttunen (2 luonteenkuwauksia Aleks. I:stä), opettajatar A. Kumlin (2 Unkarista), ylioppl. E. Kymén (2 napamaiden kansoista), toht. J. A. Lyly (2 Pompejista), toimitt. K. K. Nord (3 puhekielestä), opettajatar H. Pärssinen (1 aatteellisuudesta jokapäiw. elämässä), toimitt. K. Renström (2 kansojen kertom. wedenpaisumuksesta), tarkast. A. Rikström (2 Topeliuksesta lasten kirjailijana), opett. F. Sihwonen (4 Kiinasta, 1 Aleks. Kiwestä), past. K. G. Sirén (1 Ihmisenpojan suhde ihmiseen), opett. K. Sutinen (1 kaswatuksesta), toht. P. Thuneberg (2 hermokeskuksista ja niiden toiminnoista), toht. U. Winter (2 lääketieteestä). — Monista seurusteluiltamista ja juhlista on huolta pitänyt 9-henkinen oppilastoimikunta. Osanottajien lukumäärä on ollut yhäti kaswamassa, ja nousi kurssilaisten luku syyslukukaudella jo yli 400:n. — Kansakoulukursseja on yhdistys sitäpaitsi kaupungissa ylläpitänyt ja nekin owat saawuttaneet yhä kaswawaa luottamusta. 81 oppilasta oli syyslukukaudella näissä kursseissa. — Yhdistyksen raha-asema: Säästöä edelliseltä wuodelta Smk. 2,587: 08. tuloja Smk. 2,806: 08, menoja Smk. 2,290: 60. Säästö tulewaan wuoteen Smk. 2,102: 56. Rakennusrahastossa on Smk. 2,440: 11.

Sawonlinnan haaraosasto. Johtokunta: tuomiokapitulin notario R. Sarlin (esimies ja sihteeri), lehtori W:m Juutilainen (waraesimies), tuomiokap. sihteeri M. Ewert Forsström, tohtori Einar Rancken ja maanwiljelijä Oskar Kiljunen; warajäseninä lehtori S. J. E. Lagus ja faktori M. Pärnänen, joka myös on ollut osaston taloudenhoitajana. — Waikutuspiirinsä kotikouluista on osasto edelleen pitänyt hellää huolta. Niinpä se kesänajaksi palkkasi erityisen henkilön, seminaarilaisen Elise Flinkin, kiertelemään kylästä kylään kotikouluja järjestämässä ja niiden elinehtoja tutkimassa. Hänen jättämästään matkakertomuksesta käy selwille, että kotikoulut owat olleet toiminnassa enemmän tai wähemmän säännöllisesti 12:ssa paikassa ja 5:ssä paikassa pantiin hänen matkallansa kou-

lut alulle. Mutta useat kotikoulut owat sentään häwinneetkin, missä syy oppilaissa, missä taas opettajan puuttuwissa tiedoissa. Warma sentään on, että niillä hywin hoidettuina on suuri merkitys kansan walistamisessa. — Kirjastot, joita osasto on perustanut 20, owat pysyneet muuttumatta entisellään, ja waikkei niistä wielä ollutkaan mitään tilastotietoja tullut, woi sentään otaksua, että ne, pieniä kun owat, jo owat paikkakunnillaan jotenkin tarkkaan luetut, niin että ne kohtapuoleen tulewat waihdettawiksi toisiin paikkoihin. Parissa paikassa sentään kyläläiset owat itse ruwenneet kirjastojaan lisäämään ja siten saaneet ne omikseen. — Lukutupia on osasto niinikään ylläpitänyt entisissä paikoissa. Pyynnöstä on johtokunta sitäpäitsi päättänyt perustaa wielä yhden lisää, niin että niiden lukumäärä tulisi olemaan 26. Ahkerasti on kansa lehtiä lueskellut, warsinkin missä ne säännöllisesti on postikonttorista noudettu, jota, ikäwä kyllä, lukutuwan hoitajat eiwät joka paikassa ole tehneet. — Kansantajuisia luentokursseja pidettiin wiime wuonnakin sekä kewät- että syyslukukaudella ja owat niissä luennoineet, kewätlukukaudella: opett. J. Seppälä (7 kaswatusopin alalta) neiti Helmi Roos (2 suomal. kirjallisuuden alalta), reht. E. J. Budden (3 luonnontieteestä), toht. J. Forsman (2 historiasta, buureista), maist. A. Grönroos (4 höyrystä ja sähköstä), leht. W. Juutilainen (3 J. L. Runebergista ja hänen teoksistaan) ja neiti A. Salonen (4 Kalewalasta). Syyslukukaudella: toht. J. Forsman (4 Suom. historiasta), neiti J. Eerikäinen (5 suomal. kirjall. hist.), toht. E. Rancken (3 meteorologiasta), leht. S. Lagus (3 rautateistä) asessori L. Wennerström (1 Lutherista). — Kuulioita on ollut 60 wakinaista ja 347 kertakäwiää. — Oppilastoimikunta on puuhaillut perheiltamia. — Yhteenweto tileistä: Säästö w. 1899 Smk. 2,224: 30, tuloja Smk. 2,460: 39, menoja Smk. 1,715: —. Säästö Smk. 2,769: 69, joista Smk. 2,222: 78 kuuluu Isäntä- ja emäntä-koulun rahastoon.

Rauman haaraosasto. Toimikunta: toht. Matti Waronen (puheenjoht.), rowasti Wilh. Kaitila (warap. joht.), maist. P. S. Friberg (rahast. hoit.): maisteri P. Putkonen (siht.), rouwa Klara Hynén, opett. Anni Mustonen, reht. J. S. Suomalainen, kirjast. hoit. E. Heino ja torpparin poika Kaarle Laine. — Jäsenluku on 3 wakinaista ja 72 wuosijäsentä. — Yleisiä osaston kokouksia on pidetty 2, toimikunnan 3. — Opetuskursseja kaupungissa on johtanut toht. Matti Waronen ja opettajina owat toiminneet useat kaupungin naiset ja herrat. Opetusaineina on ollut: sisälukua (2 tuntia wiikossa), kirjoitus (2 t.), laskento (2 t.). Miehet ja naiset owat opiskelleet eri osastoilla: oppilaita on keski-

määrin ollut 18 miestä ja yhtäpaljon naisia, kaikki täysi-ikäisiä. — Opetusta on annettu keskiwiikkoisin ja sunnuntaisin. — Maaseurakunnassa on neljässä paikassa ollut opetuskursseja. Oppilaita on ollut 15—33. — Kansantajuisia luentoja on maist. P. S. Friberg pitänyt kaupungissa 2, (ihmisaistimista ja Suom. historiasta). — Wuositili: säästöä edell. wuodelta Smk. 3,584: 10, tuloja Smk. 168: 17, menoja Smk. 1,334: 40. Ensi wuoteen säästyy Smk. 2,417: 83.

Raahen haaraosasto. Toimikunta: joht. A. Holmström (puh. joht.), konttoristi S. S. Sarkkila (siht. ja rahast. hoit.), neiti S. Montin, pormest. A. Luoma, joht. A. Heinrichs, past. K. F. Strömmer, opett. K. J. Kauppila ja warajäseninä kaupp. A. H. Soini, leht. K. E. Hildén (siht. loppuwuodesta). — Jäsenluku: 31 jäsentä ja 12 kannattajaa. — Yleisiä osaston kokouksia pidetty 1, toimikunnan 2. — Entiseen tapaan on ympärillä olewien kuntien kirjasto- ja kotikouluhankkeita kannatettu. Niinpä on Wihannin Korwenkylän kirjastolla annettu 50 mk:n awustus ja Saloisten kotikoululle myönnetty kannatusta Smk. 68: 45. — Sekä kewäällä että syksyllä on osasto kaupungissa pannut toimeen alkeiskurssit. Johtajina owat olleet neidet H. Nordlund ja A. Heikel ja muina opettajina useat kaupungin arw. naisista. Oppilaita on ollut kewäällä 23 ja syksyllä 13 naista. Oppiaineina oliwat äidinkieli, kirjoitus, laskento ja laulu. Noin 3 tt kesti lukukausi ja tunteja oli 2:sti wiikossa. — Raha-asema: säästöä edelliseltä wuodelta Smk. 4,069: 88, tuloja Smk. 611: 25, menoja Smk. 130: 40. Säästö Smk. 4,550: 73.

Pohjois-Sawon kansanopistoseura. Opiston johtajana on ollut maisteri Hj. Mikander, muina opettajina rouwa D. Mikander, neiti J. Simelius, opettaja E. Kyyrö, opettaja J. Fri ja agronoomi K. Pelkonen (tuntiopettajana). — Oppilaita on ollut 32, 14 miestä ja 18 naista. Keski-ikä: edellisten 22, 2, naisten 21, 5 wuotta. — Lukukausi: $^{21}/_{10}$99—$^{21}/_{4}$00. — Oppitunteja wiikossa 47. — Säästö edell. wuodelta Smk. 7,707: 42, tuloja Smk. 7,358: 54, menoja Smk. 9,669: 26. Opistolla on oma talo, joka wihittiin 21 p. Lokak. 1900.

Kyminlaakson kansanopistoseura. Johtokunta: maanwiljelijä G. W. Hammarén (puheenjohtaja), ewerstin rouwa A. Forstén (w. puheenjohtaja), opettajatar E. Mannstén, maanwiljelijä A. Hannula, opettajat J. P. Pelkonen (kirjuri), F. A. Rosendahl ja maisteri J. Alin (rahastonhoitaja). — Opiston johtajana on ollut maist. J. Alin, muina opettajina puuseppä A. Engwist, neiti Helmi Sirén, agronoomi J. E. Sunila, neiti

Katri Foudila, neiti Ida Kiwinen ja rouwa Hanna Sunila. — Oppilaita on opistossa wiime oppikauden aikana ollut 52, joista 20 poikaa ja 32 tyttöä: Keski-ikä oli 20 wuotta. Opetusta on wiikossa annettu 52 tuntia seuraawissa aineissa: uskonto (2 tuntia), äidinkieli (6), historia (5), maantieto (4), kunnallistieto (2), laskento (4), luonnonoppi (1), kirjanpito (1), kaunokirjoitus (1), piirustus (3), terweysoppi (1), woimistelu (1), laulu (3), talous (2), käsityöt (16). Sitä paitsi on joka perjantai-ilta ollut n. k. illanistujaiset, joissa on walmistettu arpajaiswoittoja ja luettu towerien toimittama sanomalehti. Wapaailtamissa tiistaisin owat oppilaat harjautuneet julkiseen esiintymiseen. — Laskiaisena tehtiin hiihtomatka Sippolan laulujuhlaan. — Yleistili: Säästöä edell. wuodelta Smk. 4,449: 01, tuloja Smk. 11,856: 13, menoja Smk. 13,286: 82. — Omaisuutta: talo, irtaimisto y. m. Smk. 56,680, welkoja Smk. 23,301: 01.

Ilmajoen kansanopistoseura. Toimikunta: toimittaja O. Ansas (esimies), howioikeuden asessori O. Newell (sihteeri), maanwiljelijä K. Landén (rahastonhoitaja). — Yleisiä seuran kokouksia pidetty 1, toimikunnan niinikään 1. — Opiston johtajana on ollut maisteri N. Liakka ja muina opettajina J. Ilmanen, Siweä Liakka, Naemi Ruuth, Ida Hakkila ja Sal. Ristilä. — Oppilaita 38, 16 miestä ja 22 naista. Keski-ikä 19 wuotta. — Seuraawia oppiaineita on opetettu: uskontoa (2 tuntia wiikossa), historiaa (5), suomen kieltä (6), kirjallisuutta (2), maantiedettä (3), laskentoa (10), talousoppia (1), laulua (6), käsitöitä ja piirustusta (22). — Kansanopiston tulot w. 1900 Smk. 12,133: 05, menot Smk. 10,450: 39.

Joensuun kansanopistoseura. Johtokunta: tohtori K. B. Rohrström (puheenjohtaja), toht. K. Cannelin (w. puheenjoht.), hra A. Waronen (rahast. hoit.), toht. W. J. Snellman (siht.), neidet B. Pipinen ja L. Watanen, leht. J. W. Ronimus ja warajäseninä neiti H. Stenius, agr. A. Kouwo sekä hra T. Könönen. — Jäseniä on seurassa 69, joista 7 on perustajia. — Seuran toimesta on sekä kewäällä että syksyllä kaupungissa ja sen lähiseuduilla ollut waikuttamassa kotikouluja. Niissä on oppilaita käynyt lähes 200. — Kansakoulun jatkokursseja on niinikään jatkettu. Oppiaineina oliwat Suom. historia, kirkkohistoria, äidinkieli, suomal. kirjallisuus ja sen historia. Oppilaita oli 14. — Kansanopistokurssit alotettiin 21 p. Tammik. ja lopetettiin Toukokuun keskiwaiheilla. Luentoja pitiwät: lehtori J. W. Ronimus (11 isänmaan historiasta), maisteri G. v. Pfaler (8 fysiologiasta ja terweysopista), rowasti J. A. Cederberg (13 kirkkohistoriasta),

tohtori Snellman (7 Suomen kirjallisuuden hist.). — Kursseihin otti osaa 202 henkeä. Menojensa korwaamiseksi on seura kaupungilta saanut Smk. 1,800: —.

Uudenkirkon kansanopistoseura. Kansanopiston johtajana on ollut hra Juho Hurmalainen, muina opettajina neiti Laura Uotila, agronoomi J. A. Tuominen, käsitöiden opettaja Matti Kurppa ja rouwa Lytti Hurmalainen. Oppilaita on ollut lukuwuonna 1899—1900: 10 miestä ja 22 naista, keski-ikä 19 $1/2$ wuotta. Nyt kuluwana lukuwuonna on oppilaita 18 miestä ja 24 naista, keski-ikä 19 wuotta. — Oppiaineet: uskonto ($1/2$ tuntia wiikossa), historia (5), äidinkieli ja sen kirjallisuus (8), maantieto (3), kunnallistieto (2), laskento (5), kemia (1), fysiikka (1), eläin- ja kaswitiede (1), kirjanpito (1), kaunokirjoitus (1), terweydenhoito-oppi (1), woimistelu (1), laulu (3), talous (3), ruoanlaitto ja talousoppi (tytöt wuorotellen 5 kerrallaan 5 t. päiwässä), käsitöitä ja piirustusta (16). — Keskustelutunteja kerta wiikossa 2—3 tuntia kerrassaan. — Hiihtoretkiä on pari talwen kuluessa tehty. — Lukuwuosi alkoi marrask. 1 p. ja loppui toukok. 5 p. — Menoja on wuoden kuluessa ollut Smk. 9,474: —, tuloja 8,801: 38, joten welkaa on tullut Smk. 672: 62. — Pysywää pääomaa on maatila ja talo arwoltaan Smk. 28,000: —.

Helsingissä 23 Helmikuuta 1901.

A. A. Granfelt.

Kansanwalistus-seuran kassatili wuodelta 1900.

Tuloja:

Saldo edelliseltä wuodelta		1,934: 30
Sihteerin kautta:		
Jäsenmaksuja	12,555: —	
Wakinaisia jäsenmaksuja	860: —	
Kalenteri y. ilm.	30,533: 94	
Muista omista kust. tuotteista	31,548: 24	
Wieraiden kustantajain kirjoista	22,031: 87	
Raitt. Ystäwien kust. waroista	6,469: 56	
Taikalyhdyistä y. tarpeista	3,355: 75	
Taikalyhtykuwalainoista	845: 05	
Kulunkien korwausta	29: 06	
Korkoja	1,597: 74	
Kirjallis. seuralta: Holmin rahast. korkoja	987: 37	
Siwistys-seurojen keskuskomitealta	12,000: —	
Längmanin rahastosta	6,000: —	128,813: 58
Lahjoituksia seuran yleis. tarkoituksiin:		
Sinebrychoffin lahjoitus	10,000: —	
Niemisen "	3,000: —	
Kirjall. seuran "	200: —	
Mynämäen kunn. "	50: —	13,250: —
Lahjoituksia eri rahastoihin:		
Kansanopistorahast. (erit. keräys)	4,960: 50	
Pynnisen rah. (Wiip. kirjalt. yhd.)	200: —	5,160: 50
Rahaston hoitaja lewer. (eron 1899 w. laskuissa)		206: 34
Hypoteeki yhdist. obligat. ulos arwottu		500: —
Talletuksia muutettu rahaksi		8,000: —
Summa		157,864: 72

Menoja:

Palkkoja	17,679: 10
Tekijäpalkkoja	8,124: —
Painokustannuksia	38,525: 02
Nitomiskustannuksia	10,324: 80
Kuwia	4,863: 42
Siirretään	79,516:34

Siirto	79,516: 34	
Paperia	12,388: 35	
Kääntämispalkkoja, korrehtuurilukua . .	3,205: —	
Taikalyhtyjä ynnä niihin kuuluwia kust.	7,599: 16	
Myytäwäksi ostettuja kirjoja	20,706: 56	
Wuokra, telefooni y. m.	1,555: 47	
Posti- ja lähetyskustannuksia	6,243: 30	
Huonekaluja	699: 30	
Ilmoituksia	586: 78	
Korkoja	211: 95	
Kaikellaista	166: —	
Konttoristin elinkorko	205: 84	
Kansankirjastostipendiaateille	5,274: 21	
Testamentin walwomiskustannuksia . .	69: 10	
Nowellipalkintoja	625: —	
Palkintoja Tammik. 14 p. rahastosta . .	600: —	
Kirjall. seur. saat. korkoja käyt. kirjalahj.	987: 37	
A. ja E. Ahlström'in rahast. kor. käyt. sam.	1,170: —	141,809: 73
Talletuksia		11,000: —
Saldo $^{31}/_{12}$ 1900:		
Juoksewalla tilillä	4,755: 60	
Kassa	299: 39	5,054: 99
	Summa	157,864: 72

Kansanopistorahaston tili wuodelta 1900.

Saldo $^{31}/_{12}$ 1899:		
Seuran welka rahastolle		7,981: 40
Erityisen keräyksen tulos	4,960: 50	
Korkoa	359: 10	5,319: 60
	Summa	13,301: —
Saldo $^{31}/_{12}$ 1900:		
Seuran welka rahastolle		13,301: —
	Summa	13,301: —

Kansanopistostipendirahaston tili wuodelta 1900.

Saldo $^{31}/_{12}$ 1899:		
Seuran welka rahastolle		1,137: 53
Korkoa	51: 16	51: 16
	Summa	1,188: 69

Saldo $^{31}/_{12}$ 1900		
Seuran welka rahastolle		1,188: 69
	Summa	1,188: 69

Pynnisen rahaston tili wuodelta 1900.

Saldo $^{31}/_{12}$ 1899:		
Talletuksia	4,000: —	
Seuran welka rahastolle	10,917: 79	14,917: 79
Siirretty Sinebrychoffin lahjoituks.		5,000: —
Lahjoitus	200: —	
Korkoa	850: 01	1,050: 01
	Summa	20,967: 80
Saldo $^{31}/_{12}$ 1900:		
Talletuksia	7,000: —	
Seuran welka rahastolle	13,967: 80	20,967: 80
	Summa	20,967: 80

Tammikuun 14 p. rahaston tili wuodelta 1900.

Saldo $^{31}/_{12}$ 1899:		
10 Hypoteeki yhd. obligat. à 1,000	10,000: —	
Talletuksia	3,000: —	
Seuran welka rahastolle	2,242: 35	15,242: 35
Korkoja	700: 90	700: 90
	Summa	15,943: 25
Palkintoja	600: —	600: —
Saldo $^{31}/_{12}$ 1900:		
10 Hypoteeki yhd. obligat. à 1,000	10,000: —	
Talletuksia	3,000: —	
Seuran welka rahastolle . . .	2,343: 25	15,343: 25
	Summa	15,943: 25

Antti ja Ewa Ahlström'in rahaston tili wuodelta 1900.

Saldo $^{31}/_{12}$ 1899:		
4 ½ Hypot. yhd. obligat. à 1,000 .	4,500: —	
Talletuksia	13,000: —	
Seuran welka rahastolle	9,718: 71	27,218: 71
Korkoja	1,212: —	1,212: —
	Summa	28,430: 71

Kirjalahjoja rahaston waroilla . .	1,170: —	1,170: —
Saldo 31/12 1900:		
4 Hypot. yhd. obligat. à 1,000 . .	4,000: —	
Talletuksia	13,000: —	
Seuran welka rahastolle	10,260: 71	27,260: 71
	Summa	28,430: 71

Jaatisen rahaston tili wuodelta 1900.

Saldo 31/12 1899:		
Seuran welka rahastolle		10,000: —
Korkoa	450: —	450: —
	Summa	10,450: —
Rahast. korot käyt. seur. yleis. tark.	450: —	450: —
Saldo 31/12 1900:		
Seuran welka rahastolle		10,000: —
	Summa	10,450: —

Elis Holmin rahaston tili wuodelta 1900.

Saldo 31/12 1899:		
Seuran welka rahastolle		2,000: —
Korkoa	90: —	90: —
	Summa	2,090: —
Rahast. korot käyt. seur. yleis. tark.	90: —	90: —
Saldo 31/12 1900:		
Seuran welka rahastolle		2,000: —
	Summa	2,090: —

Lindeman'in rahaston tili wuodelta 1900.

Saldo 31/12 1899:		
Seuran welka rahastolle		10,000: —
Korkoa	450: —	450: —
	Summa	10,450: —
Rahast. korot käyt. seur. yleis. tark.	450: —	450: —
Saldo 31/12 1900:		
Seuran welka rahastolle		10,000: —
	Summa	10,450: —

Kansanwalistus-seuran eri tilien yhteenweto w. 1900.

Waroja 31/12 1899:		
14 1/2 Hypot. yhd. oblig. à 1,000	14,500: —	
Talletuksia	20,000: —	
Juoksewalla tilillä	1,555: 50	
Rahaa kassassa	378: 80	36,434: 30
Warsinaisia tuloja kassatilin mukaan		142,063: 58
Lahjoituksia eri rahastoihin:		
Kansanopistorahastoon	4,960: 50	
Pynnisen rahastoon	200: —	5,160: 50
Erehdys 1899 w. laskuissa		206: 34
Rahastojen menoja:		
Tammik. 14 p. rahasto	600: —	
Antti ja Ewa Ahlström'in rahasto	1,170: —	
Jaatisen rahasto	450: —	
Elis Holm'in rahasto	90: —	
Lindeman'in "	450: —	2,760: —
Wastattawia 31/12 1900:		
Kansanopistorahasto	13,301: —	
Kansanopistostipendirahasto	1,188: 69	
Pynnisen rahasto	20,967: 80	
Tammik. 14 p. rahasto	15,343: 25	
Antti ja Ewa Ahlström'in rahasto	27,260: 71	
Jaatisen rahasto	10,000: —	
Elis Holm'in rahasto	2,000: —	
Lindeman'in "	10,000: —	
Laina yliopiston kassasta	10,000: —	110,051: 45
	Summa	296,686: 17
Wastattawia 31/12 1899:		
Kansanopistorahasto	7,981: 40	
Kansanopistostipendirahasto	1,137: 53	
Pynnisen rahasto	14,917: 79	
Tammik. 14 p. rahasto	15,242: 35	
Antti ja Ewa Ahlström'in rahasto	27,218: 71	
Jaatisen rahasto	10,000: —	
Elis Holm'in rahasto	2,000: —	
Lindeman'in "	10,000: —	
Laina Yliopiston kassasta	10,000: —	98,497: 78
	Siirretään	98,497: 78

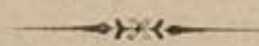
	Siirto	98,497: 78
Menoja kassatilin mukaan		141,809: 73
Lahjoituksia eri rahastoihin		5,160: 50
Siirretty Sinebrychoff'in lahj. Pynnisen rahast.		5,000: —
Rahastojen korkoja:		
Kansanopistorahaston	359: 10	
Kansanopistostipendirahaston . .	51: 16	
Pynnisen rahaston	850: 01	
Tammik. 14 p. rahaston	700: 90	
Antti ja Ewa Ahlström'in rahaston	1,212: —	
Jaatisen rahaston	450: —	
Elis Holm'in rahaston	90: —	
Lindeman'in rahaston	450: —	4,163: 17
Waroja 31/12 1900:		
14 Hypot. yhd. oblig. à 1,000 . .	14,000: —	
Talletuksia	23,000: —	
Juoksewalla tilillä	4,755: 60	
Kassassa	299: 39	42,054: 99
	Summa	296,686: 17

Helsingissä 12 Tammikuuta 1901.

Edw. Hjelt.

Kaikki 1900 wuoden tilit owat tarkastetut ja oikeiksi hawaitut. Helsinki Helmikuun 15 p. 1901.

Onni Hallstén. **E. Bonsdorff.**

Helsingissä, Suom. Kirjall. Seuran kirjapainon osakeyhtiö, 1901.

Kansanwalistus-seuran toimituksia

on tätä nykyä walmiina 26 wuosikertaa, joista useimmat wielä owat täydellisinä saatawissa 3 markkaan wuosikerralta suoraan seuralta tilattaessa. Wiimeinen wuosikerta sisältää kolme wihkoa:

Kustaa Mauri Armfelt. Elämäkerta. Kirj. Santeri Ingman. Muotokuwa. 112 siw. 8:o. Hinta 1 m.

Kuwauksia Itä-Suomalaisten wanhoista tawoista. Naimistawat. Kirj. Johannes Häyhä. 10 kuwaa. 216 siw. 8:o. Hinta 2 markkaa.

Maantieteellisiä kuwaelmia. Englanti II. Kirj. Aleksandra Gripenberg. 27 siw. 4:o. 16 kuwaa. Hinta 1 mk. 50 p.

Tekeillä taikka painossa on muun muassa:

Ruoanwalmistuksen perusteita ja ruoansulatus. Kirj. K. Relander. Hinta 25 penniä.

Maantieteellisiä kuwaelmia. Kreikka II. Kirj. J. Inha. Hinta 1 m. 75 p.

Etelä-Jyllandin oloista. Kirj. N. Liakka.

Mehiläisistä. Kirj. O. M. Reuter. — Kirjanen **Siipikarjan hoidosta** y. m.

Nyt on walmiina teos

Kuwauksia Itä-Suomalaisten wanhoista tawoista. Kirj. Johannes Häyhä.

Kirja on wihkottain ilmestynyt Kansanwalistus-seuran toimituksien joukossa. Se antaa yhtäjaksoisen kertomuksen muodossa kuwauksen maakansan elämästä wiime wuosisadan alkupuolella ja keskiwaiheilla Wiipurin läänissä ja sisältää kaikkiaan liki seitsemänsataa siwua. **Hinta sidottuna waatekansiin 8 markkaa.**

Elämäkertoja.

Kansanwalistus-seuran toimittama sarja, on uusi kirjasarja, josta tähän asti on painosta ilmestynyt:

Johan Ludwig Runeberg, kirj. Maila Talwio. Hinta 1 m. 25 p.

Johan Henrik Pestalozzi. Kansanwalistuksen sankari. Kirj. Z. Castren. Hinta 1 mk. 25 p.

Johan Wilhelm Snellman. Kirj. A. Meurman. Hinta 1 m. 50 p.

Helmiä Suomen runoudesta.

Sarja pienikokoisia kirjasia, sisältäwät toiset wanhaa toiset uudempaa suomalaista runoutta. Jokaisen hinta 25 p.

Kansanwalistus-seuran lehtisiä,

on sarja hywin helppohintaisia 8 tai 16 siwua käsittäwiä pikkuwihkosia, joita on ilmestynyt yli 60 eri numeroa. Lajiteltu kokoelma maksaa 2 mk. 50 p.

Kuwalehtiä saa Kansanwalistus-seuran kautta monta eri lajia, samoin **raittiuskirjallisuutta, taikalyhtykirjallisuutta. Taikalyhtyjä** saa ostaa, **taikalyhtykuwia** lainata. Hintaluetteloja saatawissa.

Osoite: Kansanwalistus-seura Helsingissä, Wuorikatu 9.

Hinta 25 p.

